

**ELŐFIZETÉS**

**HELYBEN:**  
Egy évre ..... 24 korona.  
Egy hónapra ..... 2 korona.

**VIDÉKEN:**  
Egy évre ..... 28 korona.  
Egy hónapra ..... 2 k. 40 f.

**HÍRDETÉSEK:**  
6-hasábos petit sor egyszer 20 fill.  
minden következőnél 16 fillér.

Nyiltár sora 40 fillér.

# ARADI KÖZLÖNY

**POLITIKAI NAPILAP.**

**SZERKESZTŐSÉG:**

Aradi és csanádi egyesült  
vasutak palotájában.  
TELEFON-SZÁM: 357.

**KIADÓHIVATAL:**

Aradi Nyomda Részvény-  
Társaság.  
József főherceg-ut 22. sz.  
TELEFON-SZÁM: 151.

Arad, 1902.

FELELŐS SZERKESZTŐ:

**Stauber József.**

Vasárnap, december 21.

**Mai számunk főbb közleményei:**

- Vezérelők: A kődobáló szellem.
- A képviselőház ülése.
- A motoros közlekedés.
- Az ügyvéd regénye.
- Aradi kérvény a képviselőház előtt.
- Leleplezett siketnéma.
- Humbertékat letartóztatták.
- A családi-ut rendezése.
- Tornászok versenye.
- A főhadnagy tragédiája.
- Az aradi Kossuth-szobor helye.
- Nyugdíjazás a kolozsvári tüntetések miatt.
- Mangráék fenyegetőznek.
- Esküdtek társasvacsorája.
- A vitás vasárnapi munkaszünet.
- A sikkasztó tiszt becsülete.
- Mesolygó kérvények.
- Tárca: Régi aradi ujságok. Irta: Stauber J.
- Csarnok: A Kreishauptmann leánya. Irta: Rózsay Pál.

**A kődobáló szellem.**

Arad, december 20.

Salacz Gyula kir. tanácsos, Aradváros országgyűlési képviselője aligha ülné meg helyét nagyobb nyomatókkal az új parlament tanácskozási termében, ha ezerháromszáz szavazat helyett kétezeret kapott volna a múlt esztendő októberének második napján.

Aminthogy Müller Károly sem könyvelhetett volna el nagyobb „erköcsi győzelmet” magának, ha kilencszáz helyett

ezernégyszáz voks képezi a kisebbség pártját a legutolsó követválasztás idejében Aradon.

A választási jog kiterjesztése újra kísért. Nagyhangú szónoklatok, magas helyről jövő ígéretések keltik fel álmából a választási jog reformját, miképpen megújulnak időnkint a kődobáló szellemek, amikben nem hisz senki, de azért mégis mindenki beszél róluk.

A képviselőház tegnapi ülésén sok beszéd folyt erről a témáról, annyi, hogy átnyultott a mai ülésre is. A vita folyamán a kormány elnöke ezt a misztikus kijelentést tette:

— Majd elkerül mindennek az ideje...

Bizony „elkerül”, csak az a kérdés, hogy mikor kerül el. Talán, ha majd Pitreich Henrik urnak lesz egyszer szükségére rá.

De maradjunk csak meg Salacz Gyulánál, aki ötvenöt ezer aradi embernek viseli érdekeit a szívében, és képét az ország színe előtt. Maradjunk Salacz mellett és mondjuk el, ami a lelünkön fekszik, s ezt annál könnyebb belesírni a világtűrbe, mert úgy is tudjuk, hogy az ördög se hederint rá, s marad minden a régiben.

Ahány demokrata népszónok, szocialista világboldogító lézeng széles e hazában: a választási jog kibővítéséről pré-

dikál valamennyi. A gyalupadok és pörlyök országában úgy érzik az emberek, hogy nem az egyenlőtlen vagyoneelosztásban rejlik a legnagyobb igazságtalanság, hanem a politikai jogok egyenlőtlensége körül. És folyik a harc hosszú idők óta a kék zubbonyos ember szavazati jogáért. Ki tudja, milyen erő mozgatja a gyárak gépeit, mire Magyarországon véget ér ez a küzdelem!

A választókerületek beosztásának aránytalanságáról azonban alig beszél valaki, pedig ez mindennél közelebb érdekel bennünket.

Román és szász ujságok gyakran keseregnek afölött, hogy a kerületek jelenlegi beosztása agyon nyomja a nemzetiségeket, míg a magyarok számára hallatlan előnyöket teremt. Hogy a románok passzivitásának indoka a mostani választási rendszerben gyökeredzik.

Bizony kevés igazság van e keservekben, de sokkal több abban, hogy a kerületek új, igazságos beosztását éppen a magyarság érdeke kívánná meg.

Arad régóta ott van már a legmagyarabb városok sorában, s népesség tekintetében is elől jár a vidéki városok között, de azért tucatjával hanyatlottak le politikai egünkről a miniszteri csillagok, anélkül, hogy csak egy is észrevette volna a magyar érdekek, a magyar népkép-

**T A R C A**

**Régi aradi ujságok.\***

(Furcsaságok a vidéki ujságírás gyermekéveiből.)  
Irta: Stauber József.

Régi aradi ujságok foszlányos, sárga lapjai között kutatva, meglevenedni látok egy naiv mesevilágot: a vidéki ujságírás gyűgő kedves gyermekéveit.

S mikor a harminc-negyven év előtti lapok patriarchális hírszolgálatáról írok meg némely furcsaságokat, nem az elődök iránti tiszteletlenség ül tollam hegyére, hanem a régiség-kutató passziója vezet, melylyel az évtizedek mohfedte lomtarából kihámozok egy-egy régi derűs képet.

Szép idők, boldog idők voltak azok, mikor az ujságíró elvégezte a munkáját nappal, mint ahogy elvégzik az adóhivatalban s estének idején tisztességes családapa lehetett, vagy éjszakai törzsvendég a „Jó pásztor”-ban. Este 7 óra-akor vége volt mindenféle szerkesztőségi munkának, s azontul összedülhetett a világ, az ujságba ugyan bele nem került.

Pedig Pestről csak valamivel 7 óra előtt jött meg az *Utolsó posta*, ami a másnap megjelenő *Arader Zeitung*-nak és az *Alföld*-nek a legfrissebb eseményeket szolgáltatta. S hogy 7 órára le kellett zárni a lapot, bizony ez a nagy gyorsaság nem egyszer okozott kelemetlenségeket a felelős szerkesztőnek és a lap „ujdondászá-

nak”, akik együtt képezték a redakciót. Az „Utolsó postát” a fővárosból este érkezett lapok szolgáltatták, innét kerültek olló utján az aradi lapokba a legfrissebb országos és külföldi hírek.

Igy esett meg, hogy a „Pesti Napló” egyszer valami ollózási ügy miatt alkalmatlankodott az „Alföldnek”, mely utóbbi néhány napra rá a következő, kissé homályos értelmű választ küldte a „Pesti Naplónak.”

(Felelet.) A „Pesti Napló” ujdondásának, mint ösmeretlenül is tisztelt kollegámnak kedvéért a papirtekercsek labirintusából kikerestem a kis kéziratot, melyen H. Rákóczy Ferenc rodostóbani elhunyat a „Gombostübből” lemásoltam. Azen kényszerűségnél fogva, hogy esti fél hét órakor kapjuk a postát s hét óra elütése után már tördelünk, különben nagy az illetők részéről a teremtettetés: a legfűgőbb szerkesztőlegényt (vulgó ollót) az ilyen apró hírek nyaka körül biz én megszoktam forgatni, de — uti figura docet — ez esetben a „Patrie”, vagy a „Curmandria”, „Beckereker Wochenblatt”, „Vidov Dan”, „Kladerradatsch”, nem említhetem a „Hirnököt”, mert e némethast okozó csemegétől János bácsi elfogott, — tehát amazok valamelyike alá bujt expedienst keresése helyett kényelmesebbnek tartottam e híresekét úgy raptim lekapni, s nyomdába küldeni, és ime kollegám részére megküldése által megmutatni, hogy az illető bakot legrosszabb esetben is nem az „Alföld”, de a korrektor fejéhez kellett vala vágni.

Alföld ujdondásza.

Szerkesztőségi belső ügyek legtöbb esetben a nyilvánosság előtt, a lap hasábjain tárgyalódtak le. Az olvasó közönség hetekkel előre tudta,

ha a szerkesztő családjában valamely örvendetes esemény készült, ha távolabbi vidékről vendégeket kapott, ha a riporter valahol meg volt hiva vacsorára, ha a szerkesztőség közelében disznótort ülték, szóval mindent, amiről a redakcióban beszéltek, s ami a szerkesztőség tagjainak érzelmi világát foglalkoztatta.

1844-ben Schwesztter Ferenc volt az *Arader Kundschaftsblatt* szerkesztője. A lap november 2-iki számában fekete keretbe foglalva a következő gyászjelentés áll:

**Szomorú jelentés.**

Mint az elhalálozottak mai jegyzékéből látható szerkesztőnk és kiadónk istenben boldogultneje Schwesztter Prettn er Viktória mellráktól terhelve, meghalt. Mely úgy keletkezett, hogy egy szerencsétlen lebetegedés után a tej évekig emlőjében maradt, anélkül, hogy gondunk lett volna azt elosztási szerek által elenyésztetni. A tej az utolsó előtti lebetegedéstől, az utolsóig jobboldali emlőjében volt, és csak akkor kezdte a testét megtámadni.

Azen felette szomorú eset, melyet a tudatlanság okozott, szolgáljon figyelmeztetésül minden a szonynak.

Hogy ki volt az időtájt Schwesztterék házi-orvosa, bizonyára nem kiméletből, hanem csak véletlenül maradhatott ki a *Kundschaftsblatt*-ból.

No de voltak azért akkor komoly politikai közlemények is bőven. A vezércikk állandóan

\* Mutatvány az Aradi Közlöny Nagy Képes Naptárából, melyet előfizetőink karácsony napján kapnak kézhez.

viselet csorbáját itt a Maros mentén, a hol a szinmagyar Alföld rónája a nemzetiséglakta Erdély hegyvidékével ölelkezik.

Nem statisztikai kimutatást akarunk közölni, csak úgy ötletszerűleg hozunk fel néhány példát, melyekből világosan kitűnik, hogy akárhány román és szász nemzetiségű város van Magyarországon, a hol a népképviselőt előnyösebben oszlik meg, mint Aradon:

*Brassónak* harminchatezer lakosa van és két képviselőt választ.

*Nagyszebennek* huszonkilenc ezer lakosa van, két képviselőt választ.

*Marosvásárhelynek* tizenkilenc ezer lakosa van, két képviselőt választ.

*Kolozsvárnak* negyvenkilenc ezer lakosa van, két képviselőt küld.

Ezekkel a városokkal szemben *Arad*, melynek *háromannyi* lakosa van, mint *Marosvásárhelynek*, *kétannyi*, mint *Nagyszebennek*, s *huszszerezrel* több, mint *Brassónak*, a magyar nemzeti karakter tekintetében pedig fölötte áll valamennyinek: *Arad* csak *egy* képviselőt küld az országgyűlésre.

A választási rendszer korcsfenyőjének ez az idélen beosztás képezi egyik legferdebb hajtását. Erre nem lehet azt mondani kenetteljes hangon, hogy „majd elkerül az ideje”, mert ennek az ideje itt van legalább husz esztendő óta.

Amikor népgyűléseket hívnak össze a választási jog kiterjesztése érdekében; a mikor az országgyűlésen, vagy másutt szóba kerül a sokat hánytorgatott reform; amikor, mint ma is, ígéretet tesz a miniszterelnök a törvényhatósági bizottságok kiegészítésére: ugyan miért nem követelik jogaikat a vidéki városok, s közöttük első sorban *Arad*, hogy előzzön meg minden egyéb politikai átalakulást a népképviselőt méltányos, igazságos, a fennálló viszonyokhoz, az eddigi gyakorlathoz mért egyenletes elosztása?

valamely világrengető külföldi eseményt tárgyalt; s önálló cikket egyáltalában nem csináltak másból, csak nagy politikai, vagy gazdasági témából. Hosszu időközön át legkedveltebb vezércikk-téma *Garibaldi* volt, akinek felkiáltása, hogy: „*Róma vagy halál!*” csaknem egy egész évfolyamon keresztül izgatta a helyi vezércikk írókat. Majd a *Szedánt* megelőző franciaországi események, a *würzburgi* kormányok gyűlésezése Bécsben, főképen pedig az az égető kérdés, hogy „fog-e engedni a pápa, vagy sem”: teljesen elfoglalták a hatvanas évek lapjainak bevezető helyét *Aradon*.

A helyi események mindvégig mellőzés tárgyai voltak. Az aradi újságolvasó kitűnően volt ismerőse a görög forradalom, a szerb török viszálykodás és a porosz-francia kereskedelmi szerződés részleteiről, de hogy *Aradon* mi történt, arról fogalma sem volt. *Aradi közügy* iránt a lehető legritkább esetben érdeklődött a szerkesztőség s ha minden téma elfogyott, akkor a vezércikk így kezdődött másnap:

— A távirtda némasága a csudálatossal határos... És következett utána hosszú cikkben, hogy mi mindent kellett volna hoznia aznap a „villanydrótnak.”

Az újdonságok rovata se nagyon bővelkedett helyi vonatkozású hírekben. A *lövöldében* megejtett díjlövészet eredménye, és a *bordézsma* tárgyában tartott ülések rövid referációján kívül leg több „újdonság” a külföldön, vagy az ország valamely messze fekvő vidékén játszódott le.

Az *Alföld* egyik ünnepi száma ciceró betűkkel hezza a következő „szenzációs” hirt:

De mivel erről sem *Aradon*, sem az országgyűlésen nem esik szó, azért mondjuk mi, hogy a választási jog „küszöbön álló” reformjában annyit hiszünk, mint a kődobáló szellemekben.

\*\*

**A kiegyezés létrejön.** *Szék* Kálmán miniszterelnök és *Lukács* László pénzügyminiszter ma délután Bécsbe utaztak. A magyar miniszterek bécsi útja a monarchia két állama függő gazdasági kérdéseire vonatkozó tárgyalásokkal van kapcsolatban. Bécsi távirat szerint a *kiegyezés valószínűleg már a jövő hét elején létrejön* a nélkül, hogy a formális miniszterválság bekövetkeznék s a nélkül, hogy a korona döntése a kiegyezés perfektuálásához szükségeltetnék.

**A kereskedelmi szerződések.** Bécsből táviratozzák lapunknak: A *N. Fr. Pr.* arról értesül, hogy az *osztrák-magyar monarchia* részéről már *felmondották* az Olaszországgal kötött kereskedelmi szerződést.

## A képviselőház ülése.

— Az *Aradi Közlöny* távirati tudósítása. —

Budapest, december 20.

Utolsó ülés a karácsonyi szünet előtt. És ez meg is látszott a Ház külső képén. Alig lehetett fél tizenegyre annyi képviselőt kapni, hogy az ülést megnyitni, illetve tárgyalni lehetett volna. Az apostolok már széteszlottak és *Apponyinak* kétszer kellett megnyitni az ülést, holott mindjárt napirend előtt igen érdekes és kényes kérdések kerültek szóba.

A miniszterelnöknek is volt egy igen fontos kijelentése, az, hogy a *kiegyezési tárgyalásokat* újból megkezdeni nem fogja s nincs is kedve hozzá.

A szünet előtt még lesz a Háznak egy formális ülése a főrendiház ülése után.

Részletes tudósításunk a következő:

(A kiegyezés.)

*Elnök*: *Apponyi Albert* gróf.

A kormány részéről jelen vannak: *Szék*

(Legújabb kimutatás.) A dán tengeri erő mostani állásáról a legújabb kimutatásból ezen adatokat vesszük ki: 6. csavargőzös, 5 kerékgőzös, 1 gőzfregát, 2 schooner, 3 sorhajó, 5 vitorlás fregát, 1 kutter.

Ennél nevezetesebb esemény nem volt aznap. Vagy ha volt is, nem merték megírni a mi néhai való derék jó elődeink. Mert hát ki a manó mert volna foglalkozni akkor olyan dolgokkal, melyek esetleg rektifikációt vonhattak maguk után? Hisz a szerkesztő a lapja megjelenését tette volna kockára vele.

Hogy példával is szolgáljunk, reprodukáljuk az „*Alföld*” 1862. július 28-iki számának egy „*Vegyes tudósítását*”:

(Lapbetiltás hazugságok miatt.) A „*Debreceni Közlöny*” szerkesztője e napokban a városi főkapitány s az aljegyző a írásával ellátott fenyegető iratot kapott, mely szerint a városi tanács a lap betiltását eszközölni el nem mulasztandja, ha abba egyetlenegy alaptalan hír csuszának be. A szerkesztőség megjegyzi, hogy lapja fennállása óta abban csak egyetlen alaptalan hír állt, és a pedig a keleti marhavészre vonatkozólag.

Nagy ég, mi lenne velünk modern újságokkal, ha híreink alaposágát ekkora szigorúsággal ellenőriznék? Azt hiszem betiltának valamennyiönket egy hét alatt!

Az aradi újság már gyermekkorában tudott kellenetlenkedni, s bizony megmondotta a maga véleményét, főleg ha olyan valakinek szólott a dorgatórium, aki sohasem kapta kézhez a lapot, vagy aki holmi apró cseprő perpatvar mi-

*Kálmán* miniszterelnök, *Lukács* László, *Láng* Lajos miniszterek.

*Elnök* az ülést negyed 11 kor megnyitja és bejelenti, hogy *Kossuth* Ferenc, *Holló* Lajos és *Rakovszky* István napirend előtt felszólalnak.

*Kossuth* Ferenc: Miután a miniszterelnök nincs jelen és hozzá akar kérdést intézni, kérdezi, beszélhet-e az üres bársonyszéknek? (Derültség.)

*Elnök* az ülést felfüggeszti s szünet után újból megnyitja.

*Kossuth* Ferenc a karácsonyi szünet előtt tudni akarja, hogyan áll a kiegyezés ügye? Ezért szólalt fel a napirend előtt. A közgazdasági kérdések most eminens érdekek bírnak. Kérdezi a miniszterelnököt, köti-e őt a *Bánffy-Bádeni* kiegyezés? Mielőtt a választóik körébe mennek, joguk van felvilágosítást kérni és ezt pártja nevében is teszi.

*Szék* Kálmán miniszterelnök: Tárgyalás alatt levő ügyekről nem áll az ország érdekében nyilatkozni. Épen a szóba hozott dolgok fontosságánál fogva sajnálja, hogy az év végeig a tárgyalások be nem fejeztettek, de lesz alkalma az amugy is rövid szünet után a Háznak érdemleges nyilatkozatot tenni. Biztosítja a Házat, hogy a *Bánffy-Bádeni* kiegyezésből folyó kötelezettségeket és az 1899 XXX. t.-cikkéből folyó jogokat meg fogja az ország érdekében védelmezni. Elismeri azonban, hogy sürgős az elintézés most, amikor ugyan nem várható, hogy az összes szerződéseket felmondják, de mert felmondhatók, dülőre kell mielőbb vinni a dolgokat. (Élénk helyeslés jobbról.)

(Az új hadügyminiszter.)

*Holló* Lajos: A lapokból tudható, hogy a hadügyminiszteriumban változás állott be. Sajnos, hogy ily fontos alkotmányos aktus Magyarország részvétele nélkül történt meg, mert az a nézete, hogy ily kinevezéseknél a magyar és osztrák miniszterelnökök hozzájárulását kellene kérni; ez felelne meg a dualizmusnak. De az bizonyos, hogy a magyar kormányt ilyenkor mellőzik. A másik megjegyzése az, hogy ismét olyan minisztert neveztek ki, akinek sem közjogi ismeretei nincsenek, sem a magyar nyelvet nem tudja. Nem várja azt, hogy az egész közös miniszterium magyarokból álljon, de hogy szünetlenül osztrák honosokat nevezzenek ki hadügyminisztereknek, az mégse felel meg a dualizmusnak, hanem váltakozó rendszert kellene követni. A tárgyalás így lehetetlen a delegációban. Ez az eljárás Magyarországgal szemben épol méltánytalan, mint helytelen. Kéri a miniszterelnököt, hogy ha most már késő, a jövőben óvja meg e tekintetben az ország érdekeit.

att nem igen jöhetett el *Aradra* felelősségre vonni a közlemény íróját. De még így is több szeretettel kultiválták a kemény igazságnak csak úgy általánosságban való kimondását, mint a személyeskedést, ami egyébként dicséretes jó szokása volt a régi hírlapírásnak *Aradon*.

Akkortájt ilyenek voltak a mérges hangu cikkek:

(*Bika és csődör for ever.*) *Derecskán* *Szöke* Lajos azt indítványozta, hogy az államközhatalomra adott 50,000 forint fordítás iskolákra; akadtak azonban, a kik ezt azért ellenzték, mert a városnak nincsenek bikái és csődőrei, hát azokat kell vásárolni. Ez aztán a *bikafileozófia!*

Ha azonban nagyon sek volt a rováson valakinek, akkor egy-egy edávetett mondattal végre mégis csak oldalba köhintették, ha aradi volt is. Főleg a postahivatalnokokkal voltak állandó harcban az aradi lapok, s ha hetekig tartó béke után úgy érezték, hogy talán már jó lenne valakit baa ami, akkor a szegény postások kaptak ki... A sok nyilvános panasznak meg is lett a foganatja, mert gr. *Wickenburg* az akkori kereskedelmi és nemzetgazdasági miniszter „*kibocsátványt*” küldött a postaigazgatóságokhoz, melyben felhívja az igazgatókat, hogy alárendeltjeikre hassanak, miszerint a közönség iránt szives és előzékeny szolgálatkészséggel legyenek.

— „Ezt ugyan rég megérdemelték a posztmajszterek” jegyezi meg a közlemény befejező sora.

A „*Sport*” rovat egyik legértelmesebb rovata volt a régi aradi lapoknak. *Sport* alatt azonban csaknem kizárólag az olyan testedző szórakozásokat értették, melyekben levak szerepel-

**Szöll Kálmán miniszterelnök:** Régen tudni való volt Krieghammer lemondása és ez nem is volt meglepetés. Pitreich közös hadügyminiszter kinevezése a törvény értelmében történt. A 67. XII. t. c. értelmében, mint ő Felsője minisztere.

**Holló:** Ó felsége?

**Szöll miniszterelnök:** Természetesen a 67. XII. t.-cikk értelmében, mint én a 48. III. t.-cikk értelmében vagyok ő Felsője minisztere, természetesen az országé is. A delegációkban az ország jogai mindenkor, mindenkiel szemben meg vannak védve. Hiszen Holló részt vett a delegációban és láthatta, hogy semmi jogos érdeken sem esett csorba. Visszatérve a kinevezésre, az az alkotmányos elvek szerint történt. Még sohasem fordult elő, hogy miniszterek kinevezésénél előzetes tárgyalások lettek volna.

(Az osztrák kormányválság)

**Rakovszky István:** Hire jár, hogy Ausztriában miniszterválság van. Ez minket normális körülmények között nem érdekelne, de a kiegyezés miatt most sürgős kérdések merülnek fel. Ezért először is azt kérdezi, hogy vannak-e a kormánynak garanciái arra nézve, hogy az eddigi megállapodásokat az új kormány respektálja-e? A másik kérdése az, hogy nagy differenciák vannak-e a magyar osztrák kormány között?

**Szöll Kálmán miniszterelnök** ismétli az utóbbi kérdésre nézve előbbi kijelentését, hogy tárgyalás alatt levő ügyekről nyilatkozni nincs az ország érdekében. Ha bevégezik a tárgyalást, akkor vissza lehet térni az előzményekre is.

**Pichler:** Azt mondja meg, bukik-e Körber vagy nem? (Derűtség).

**Szöll miniszterelnök:** Az bizonyos, hogy válságban levő kormánnyal tárgyalni nem fog. Hogy respektáltatnak-e az eddigi megállapodások, arra nézve nincsenek garanciái. (Zaj balról).

**Holló:** Hát mit ér akkor az egész?

**Rakovszky:** Miért nincs?

**Szöll Kálmán miniszterelnök:** Hát kitől kapjak garanciákat a jövőre nézve? A mostani kormánytól? A mely állítólag buknek? Vagy a jövő kormánytól, a mely még nincs? Van ellenben igenis garancia mibennünk. (Élénk helyeslés jobbról).

**Holló:** Es ha elmennék?

**Szöll miniszterelnök:** Minden ellenvetésre nem válaszolhat, de a garancia mibennünk van. Az bizonyos, hogy ezt az egész tárgyalást újból kezdeni nem fogja. (Élénk helyeslés).

**Dedovics jegyző** jelenti, hogy Bedőházy,

Szederkényi, Rákossi és Ráth Endre interpellálni fognak.

A Ház ezután elfogadta a gazdasági bizottságnak a költözködésre vonatkozó jelentését.

(A kérvények tárgyalása.)

A vasárnapi munkaszünetre vonatkozó kérvényeknél Trubinyi és Ernszt Sándor a teljes vasárnapi munkaszünet elrendelését kéri.

**Visontai** a kereskedelmi alkalmazottak munkaszünete érdekében szóial fel.

**Láng Lajos** kereskedelmi miniszter megígéri, hogy a vasárnapi munkaszünetre vonatkozó kérdést mielőbb végleg rendezni fogja, de mindenekelőtt a kereskedelmi alkalmazottak vasárnapi munkaszünetét rendezi. (Helyeslés). Kéri a Házat, hogy elegendő időt adjon e fontos ügy elkészítésére. (Helyeslés.)

A nemzetiségi törvény módosítására vonatkozó kérvényeknél

**Haydin Imre** hosszabb beszédben fejtegeti a felvidéki ánszláv mozgalom tüneteit. Két részre oszlanak ezek különösen: a tót nemzeti párt mozgalmaira és a cseh-tót propagandára. Arra kéri a kormányt, hogy a magyar állam érdekeit szempontjából kezelje a kérdést. Teljesen megbizik a kormány ebbeli intézkedéseiben. (Helyeslés.)

**Kovács Pál** arra kéri a felvidéki urakat, hogy ne beszéljenek, hanem cselekedjenek és javítsák meg a közigazgatást.

A kérvényeket kiadták a kormánynak.

**Elnök:** Ezzel a kérvények le vannak tárgyalva.

(Az inségmunka.)

**Neményi Ambrus** előadó elfogadásra ajánlja az ország némely vidékein mutatkozó keresethiány enyhítése céljából elrendelendő közuti munkák költségéről szóló törvényjavaslatot.

**Láng Lajos** kereskedelmi miniszter bejelenti, hogy most már nem 750,000 hanem 950,000 korona van az inségmunkára kiutalva. (Élénk helyeslés.)

**Buzáth Ferenc** arra kéri a Házat, hogy ne vállalkozóknak és így esetleg idegen munkásoknak adják ki a munkát.

**Krasznay Ferenc** szerette volna, ha a javaslatot a szociális bizottsághoz is utasították volna.

**Láng Lajos** kereskedelmi miniszter kijelenti, hogy majd ad munkát a szociális bizottságnak. Intézkedni fog, hogy ne idegen munkások, hanem tényleg inségesek kapják a munkát. (Általános helyeslés.)

Ezután a javaslatot elfogadták.

(A karácsonyi szünet.)

**Szöll Kálmán miniszterelnök** javasolja, hogy a ház január 9-ig érdemleges ülést ne tartson, akkor a mai napirend folytatását tűzzék ki és addig is törvényjavaslatok benyújtására formai üléseket tartsanak.

**Elnök:** Így állapítja meg a napirendet. Az ünnepek alkalmából ő felségének illetékes uton tolmácsolják a Ház szerencsekívánatait. (Helyeslés.)

(Az olasz borvám-klauszula.)

**Szöll Kálmán miniszterelnök** azt válaszolja Szederkényinek a tárgyban beadott interpellációjára, hogy a magyar bortermelők érdekeit meg fogja védeni és épen ebből a szempontból bejelenti, hogy az olasz kereskedelmi szerződésnek a borvám-klauszula vonatkozó részét január 1-én fel fogja mondani. (Általános zajos helyeslés.)

**Szederkényi Nándor** és a Ház tudomásul vette a választ. (Zajos éljenzés jobbról.)

**Elnök** az ülést felfüggeszti.

(Két interpelláció.)

Szünet után következtek az interpellációk. **Szöll Kálmán miniszterelnök** Rákosi interpellációjára azt feleli, hogy az új hadügyminisztert alkotmányosan nevezték ki. **Bedőházy** interpellációjára azt feleli, hogy a törvényhatósági bizottságok kiegészítése iránt intézkedni fog.

Ezzel az ülés, mely a karácsonyi szünet előtt az utolsó érdemleges ülés volt, az elnök elítetésével véget ért.

## TÁVIRATOK.

A venezuelai megegyezés.

London, december 20. A Reuter-ügynökség értesülése szerint a venezuelai kérdés békebíró-sági elintézésénél alkalmazandó feltételek alakja még eszmecsere tárgya az Egyesült Államok és az európai hatalmasságok között. A míg a hatalmasságok vál-szát egységes iratba nem foglalják, határozott megegyezés nem lehetséges.

London, december 20. A reggeli lapok jelentik Carracasból: Néhány nagykereskedő és több elsőrangú cégnek a képviselői tegnap gyűlést tartottak és kijelentették, hogy készek a kormánynak pénzt kölcsönözni az angol és a német követelések kiegyenlítésére. A *Daily Mail* jelenti Washingtonból, hogy hír szerint a *Seligmann* cég előteremtí a pénzt, hogy a vene-

tek. A lovaglás, hajtás, nagy szenvedélye volt minden urnak abban az időben.

A hatvanas évek elején egyik aradi lap sportrovatában a következő tudósítás volt olvasható:

(Fogadás.) Szapáry Béla gróf és Bohaus Zeigmond urak egyrészeről és báró Aczél L. ur más részeről 500 frtba fogadtak. Az első tagadván, az utóbbi erősítvén, hogy két lóval Aradról a Markovics háztól, Simándra báró Bánhidy Sándor ur házáig tiszta ügetéssel (trapp) 1 óra 28 perc alatt haladni fog. Ennek folytán tegnapelőtt délután ment teljesedésbe a fogadás. Báró Aczél ur két lován „Pallas és Villám” nevéken) a kitűzött utat 1 óra 20 perc alatt megtéve, az 500 frtot megnyerte. A kocsin, mint bíró: Bíró Kálmán ur ült. Simándoni rövid mulatás után rögtön reá a báró Aradra hajtattott, mely 2 óra alatt történt meg.

A effajta bravur nagy esemény volt akkor a megyében s talán még többet beszéltek róla, mint arról a másik hírről, mely ugyabban az újságban látott napvilágot s melyben el van mondva, hogy milyen rohamosan halad a világ. A feltűnő betűkkel szedett hír így szól:

(Ez aztán a sebesség.) Ez év (1862.) január 6-án este 9—10 óra között sürgönyváltás volt London és Verona között 370 n. mértföldről. Ez aztán a sebesség!

A színházrovat mindenkor kedvelt olvasmánya volt az aradi közönségnek. Pedig ebben a rovatban vétkeztek legtöbbit az aradi újságírók minden időben. A „Kundschaftsblatt” a meggyenes évek elején akkor iparkodott a

teátrumba csalogatni a publikumot, a mikor már három hétig játszott se éhezett a társulat.

A színházi kritikások se nagyon siettek kritikát írni a színházi estékről s bizony megessett, hogy egy-egy előadást harmad-negyednapra dicsért fel, vagy rántott le — amint éppen stimmelve volt — a rovatvezető ur.

Közszájon forog Aradon egy érdekes bírálat, mely az „Arader Zeitung”-ban látott napvilágot. Az „Ibolyafalót” adták a színházban. Az előadás után néhány napra megjelent a kritika, melyben a műkritikus egy Dimitrovics nevű szerb fiu, a cimben és a szövegben következetesen „Veichenbaumperdet” emlegetett. Így fordította németre az „Ibolyafalót”.

Ugyanezzel a lappal és ugyanezzel a műtitésszel esett meg, hogy Mayerbeer „Prófétájáról” irván kritikát, „Fides magán dalát” így fordította le: „Privatlied der Fides.”

Dimitrovics kartársunk különben jóféle műfordításokat követett el a többi rovatokban is. Mármaros-Szigeten szobrot állítottak *Asztalos* Sándornak, Arad hős védelmezőjének; a szoborleplezési ünnepélyre városunk képviselőiben odautazott *Salacz* Gyula polgármester is. Az eseményt így írta meg az *Arader Zeitung*: — „Der Bürgermeister Salacz ist zum Tischlerfest nach Marmaros-Sziget gereist.”

*Szabó* József és *Filipovics* István igazgatása alatt egy szintársulat működött Aradon a hatvanas évek közepén. Karácsony estéjén a „Lucaszéke” című népsziművet adták Katona Józseftől. Az előadásról az „Alföldben” a következő bírálat jelent meg:

(Szemtelenség.) Karácsony éjszakáján a Lucaszékét adták. Ekkor két dolog tűnt fel külö-

nösen, t. i. a darabban szereplő cigánynak illetlenségét ábrázoló öltözete annyira, hogy rugdalózások egész meztelen hátsó része ábrázolva tüntetett elő. A másik dolog a Luaszéken ülő parasztnak a doktor lámpájának hátulról világitásáról mondott kétértelmű beszéde, a mivel sikerült is néhányat megkacagtatni. Igazgató urak! Mikor részesítendik valahára az aradi közönséget azon szerencsében, hogy önök vezetése alatt is az aradi színpad ne legyen a szemtelenségek, hanem a szemérmes gyönyörűségek iskolája?

A színházi rovatba egyáltalában ésszerán-colt homlokkal és ököibe szorított kézzel írt a régi aradi újságíró. Homlokegyenest ellentétben azzal a bangulattal, mely elfogta lelkét, ha egy *Hymen-hirt* kellett megírnia. Ami poétikus és dagályos erő szívében lakozott, azt mind papírra vetette, mikor egy házassági hirt szerkesztett.

Fábián Gábor unokaöccsének, *Fábián* Józsefnek lakodalmát a következő újsághír tudatta:

(Hymen.) Városunk bájos hölgykoszorujából ismét egy szép és kedves virág kivált, hogy Hymen oltárát díszítse. Fábián József, nagyra-tisztelt országgyűlési képviselőnk unokaöccse, tegnap vezette oltárhoz a test és szellem sok bájaival megáldott Ottrubay Irma kisasszonyt. Tetézze kölcsönös birtoklásuk boldogságát azon édes tudat, hogy számos ismerőseik és jóbarátaik óhaja rózsát hint életük útja elé.

A régi aradi újság *kiadóhivatali része* élénk és változatos volt. Arad már a múlt század közepén azok közé a városok közé tartozott, ahol az iparosok és kereskedők meg tudták



zueli kormány új kötvénykibocsátással rendezhesse tartozásait. Ez a hír részben megerősítésre talál. Más pénzemberek is buzgólkodnak ebben az ügyben.

#### Bourbon tábornok.

Madrid, december 20. *Silvela* miniszterelnök megerősíti, hogy *De Bourbon* tábornok ügye a terhelt katonai rangjára és a prefektus állására való tekintettel a legfőbb törvényszék elé fog kerülni. A tábornok eddig nem fogadta a prefektus megbízottat, mert különben feljelentették volna őket a bíróságnak.

### Egyről-másról.

(Megenyhült az idő. — Nyomor és bűn. — Az orvosi számla. — Régen és manapság. — Pálmay Ilka.)

Írta: **Lux Terka.**

Budapest, december 20.

A megiepetések eme hivatalos hetében, a legnagyobb meglepetést az Uristen csinálta az emberek számára. Napokig szibériai hideg mindenfelé s ma már, amint írom e sorokat s közbe nézek ki az ablakon, hát csunya, piszkos ólmos eső verdesi a háztetők kemény és büszke hótakaróját. Az ember szinte el se akarja hinni. Tegnap még csörgős szánkák futkostak az utcakon, a járókelők elkényszeredett arcára nem volt jó ránézni s a szomszédom kis lányával az ablak mellett ülve a következő párbeszéd folyt le közöttük:

— Én tudom hol vagyok — fantazmagóziált kilenc esztendő vendégem.

— Hol?

— Szibériában. Maga a kormányzó, én a kis lány s azok a hóhányó emberek az utcán a száműzöttek! . . .

Tegnapelőtt még az ilyesmihez nem is kellett tulságos fantázia. Azoktól az emberektől, akik a mi kényelmeink szempontjából születtek a világra, mint pl.: a hóhányó emberek, a boldogtalan viceházmesterek, a pék, a szenes és a tejhordó emberektől bocsánatot szeretünk volna kérni, akik bennüntünk kényelmes, me-

leg szobáikban, legnagyobb gondunkat arrafordítva: nem jön-e be az ablakon valami kis léghuzat? Pedig azok a fázó emberek, akik dolgozhatnak, csak félszánalmat érdemelnek, de mit érdemelnek azok, akik dolgoznának és nincs mit?

Az újságokban külön rovat van nyitva: a nyomor és bűn számára. Pedig, a kik csak valamit letehetnek a jótékonyaság oltárára, alig vonják ki alóla magukat. A kéregetők előtt megnyílnak az ajtók, de mit lehet tenni azokért, kik nem mennek el kérgetni? Mi történjék a szemérmes és intelligens köldusokkal? Elfacarodik az ember lelke, ha erre gondol; pedig sokan gondolnak erre. Az emberek nem olyan rosszak, mint a hogy szeretnék egymásról elhinni s ha formák, szokások, álszemérem nem akadályozná őket abban, hogy megmutassák egymásnak a lelküket, lenne csodálkozás! Mert úgy van az, hogy vannak lelkek, amelyhez semmiféle szerencsétlenség, de sőt még a szeretet se leli meg az utat. A nyomor azonban meglesi . . .

De várjunk csak! Még van valami más meglepetés is az időváltozáson kívül, amit nem az Isten, hanem az orvosok találtak ki a szenvedő emberek számára. Hisz már tudják önök miről van szó: az orvosi számláról. A helyes és praktikus volta fölött természetesen nincs mit mosolyogni, csak még most eleinte — egy kissé — a furcsaság miatt. Tehát ezután a számláink sokasága, egy eddig ismeretlen fogalommal fog szaporodni. Lesz orvosi számlánk is a szabónk, fűszeresünk, cipészünk, esetleg az ügyvédünk számlája mellett a fiókjainkban.

Nagyon furcsa és sokak szerint nagyon helyes lesz ez. Ha a gyógyszerész az orvoságért elküldheti a számláját, mért ne küldhetné el az orvos is, aki megrendelte számkra az orvosságot? Hisz igen, igen, mindkét fél részére előnyös ez a tiszta számítás, de rontja az orvosi tekintély misztikus voltát. Már csak úgy van ez, hogy mi tudatlan és nyavalyás emberek az orvost, a ki olyan nyelven irkál fel valamit egy darab papírosra, amit mi nem értünk és mégis meggyógyulunk tőle, hát

ezt a különös tudományát annak a misztikus embernek, nem igen szeretjük a közönséges kiadásunk között elkönyvelni. Az orvosokkal olyan titokzatosan, finomul folyt eddig a dolog. Az ember nagy beteg lett és várta az ágyához a tudós orvost. A hozzátartozói rohantak utána s természetesen ő nem volt odabaza. Mentek utána, tüvé tették érte a várost és végre diadalmasan megkerítették. Aztán jött, komoran és méltóságteljesen, minket kiforgatott, beforgatott, összekopogtatott, aztán pár perc múlva úgy, ahogy jött, komoran és méltóságteljesen elment.

És ez így volt sok napokon át. Én nem ismertem az orvost, az orvos ismert engem és csodák csodája, mégis meggyógyított. És ezután összeült a család, a rokonság, titkolóztak, suttagtak, fél szavakkal beszéltek róla, hogy: mennyit kellene adni az orvosnak? Mikor aztán megállapodtak, szépen, finomul és titokzatosan borítékba zárták az aranyakat és röstelkedve, félve, hogy megsértik a misztikus embert, átnyújtották neki a borítékot.

És most számlám lesz a betegségenről a fiókomban. Az orvos megszabja a tüdőgyulladásom árát, én alkuszom, ő enged, én ismét *részletről* beszélek, ő beleegyezik és én többé nem látom misztikus ködben az orvost, csak egy ellenséges hitelezőmnek tartom, akit épp úgy gyűlölök, mint a szabómat és cipészemet, dacára, hogy ők nagyon jóra való emberek s a baj csak éppen az, hogy én vagyok a rossz fizető.

Hát az mégsem járja, hogy az embert mindenféle illuziójából kiforgatja a modern haladás! Ki és csak Pálmay Ilka hagyja meg maga körül az ő illatos és érthetetlen ködét. Ez az asszony elsikkasztott magától husz esztendőt. Tessék megnézni Ninicheben, hogy nem-e ugyanaz ma is, mint husz esztendő előtt? Ő ugyanaz, de a világ, a világ! A „Niniche“ fürdőköpenyének említésére hajdanában ájultak a nők s ma már miután olyan sok mindent láttak, jegesmedve bundának látják.

Hja, a világ, az halad! Csak Pálmay Ilka az, aki marad és — mégis halad.

becsülni az újság-hirdetés és reklám értékét; s a hol az egykoru lapok utolsó oldalain annyi ötlet és annyi technikai invenció található, hogy a jelenlegi Porter-korszakban se több.

Az „Arad“ egy hirdetése a következő szenciós találmányt ajánlhatja

#### MINDEN BAJNAK VAN ORVOSSÁGA!

A roppant bő női ruhák nem egy szerencsétlen áldozatot kívántak már, melyet a meggyult illuziótenger okozott.

Most olyan folyadékot talált fel **Kovács János Aradon** (Fő-ut), mely sem színét, sem fényét nem veszi el a ruhának, s mégis

■ ■ ■ meg nem éghetővé teszi. ■ ■ ■

Ára nagyon csekély.

Bizony az e fajta tudományos folyadékkal szép pénzt lehetne keresni ma is. Csak egy baj van, hogy — még nem találták fel.

Amennyire meg volt szorítva az újságíró keze a lap szellemi részében, annyi szabadság uralkodott a hirdetések között, és a „Nyilt-tér“ rovatban. Ezt a szabadságot aztán alaposan ki is aknázták a helybeli kereskedők és iparűzők; sőt még ezeknél is jobban a — hitelezők.

Az „Alföld“ egyik negyven év előtti számában a következő veszedelmes nyilttér jelent meg:

#### FOLHIVÁS.

Ezennel felkérem mindazon t. c. vevőimet, kik folyó fizetéseiket már egy év óta ki nem egyenlítették, hogy illető adósságaikat nyolc nap

alatt röjják le; különben kényszerítve leszek mind-egyiket név szerint kötelessége teljesítésére felhívni.

Goldner Vilmos

Pestről, a Schwartz Ármin cégtől, jelenleg Aradon, a „Fehér kereszt“-nél 10. sz. a.

Goldner ur nyilttere, mely háromszor jelent meg egymásután, nagy ribilliót okozhatott Aradon. Hogy adósi a szabó számlákat nem fizető arany ifjuság, vagy a gyárosok hitelét elvező kereskedővilágból kerültek-e ki, arról nem ad fölvilágosítást a megfakult újságlap. Hanem hogy Goldner ur megjárta Aradon, arról elég vidáman tanuskodik az „Alföld“

Azon a napon ugyanis, amelyen harmadszor nyiltterezett a „Fehér kereszt“ lakója, az „Alföldben“ feltűnő szedéssel a következő nyilttér jelent meg!

#### Jelentés.

Alólírott teljes tisztelettel ezennel jelentem, hogy Goldner Vilmos ur az én üzletemből kilépett; ennek következtében megkérem igen tisztelt üzletbarátaimat, vevőimet s a t. c. közönséget, hogy neki fizetéseket ne eszközöljenek, hanem mindennemű üzletügyben egyenesen az aluljegyzett céghez (firma) fordulni sziveskedjenek.

Tisztelettel Schwartz Ármin, Pesten.

A hirdetést, mint később kitűnt, a cég valamelyik élelmes aradi adósa tette közzé, aki ha így nem is menekedett meg végleg a fizetési kötelezettségtől, illetve a névszerint való felhívástól: annyit mindenesetre elért, hogy időt nyert. Mert Goldner Vilmos ur, ki maga

is azt hitte, hogy főnöke bizalmát elvesztette, másnap elutazott Aradról.

Környei János, az „Alföld“ egykori érdekes szerkesztője így sóhajt fel a hatvanas esztendő egyik kevés hírt tartalmazó lapszámában:

— „Az újságtárgy apálya nem csak nálunk, hanem az összes magyar zszurnalisztikában beállott.“

Az én közleményem nem fogyott ki az „újságtárgyból“. Az „Aradi Hirdető“ az „Arader Kundschaftsblatt“, az „Arader Zeitung“, a „Neue Arader Zeitung“, az „Alföld“, „Arad“ és a többiek, melyek közül felkeltettem egynehányat sok évtizedes pihenésből, kötetekre menő *furcsaságokat* tárnak elém, megannyi bájosat, kedveset.

En azonban nem kimerítő tanulmányt óhajtottam az *Aradi Közlöny* naptáának igen tisztelt olvasó közönsége elé bocsájtani, hanem, mint e sorok elején mondtam, csak néhány derűs képet abból az időből, mikor az aradi újságírás kezdetleges technikával indult göröngyös útjára, melyen segédeszközökben szegényen, de a legnehezebb időkben is gazdag lelkesedéssel szolgálta a *műveltséget és hasznosírtetést*.

A férfi-korba jutott, s tökéletesebb eszközökkel dolgozó zszurnalisztikának legyen utmutatója minden időkben az a fenkólt irány, mely végigvonul az aradi újságírás gyermekévein.

## Az ügyvéd regénye.

(Antal Jenő dr. multjából. — Kártya és lumpolás. — „Kérélmek elutasítatik.” — A javulás útján. — A kikapós férj. — Halál a könyvek között.)

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, december 20.

Megirtuk mai lapunkban, hogy Antal Jenő dr. budapesti ügyvéd, Antal Gyula dr. egyetemi tanár fia, százezer korona elsikkasztása után nejét és gyermekeit hátrahagyva Amerikába szökött s magával vitt egy elvált asszonyt, Szántó Juliskát, akivel az újabb időben szerelmi viszonyt szőtt. A sajnálatos utra tévedt fiatal ügyvéd dolgairól ma a következő igen érdekes részleteket jelentik:

Az alacsony, igénytelen külsejű, cingár fiatal ember középiskoláinak elvégzése után a jogra iratkozott be. Itt azonban igen gyöngye eredményeket volt képes felmutatni, mert a léhaság már akkor is hatalmába kerítette. Az előadásokat egyáltalában nem látogatta, hanem e helyett kártyázott, lóversenyezett és teljesen elmerült azokba az utszéli élvezetekbe, amelyek a főváros ifjúságára minden oldalról leselkednek. Annál feltűnőbb volt ez, mert bátyja, Lajos, aki később a mérnöki diplomát nyerte el, kiváló szorgalmu és tehetségű fiu volt. Mikor Antal Jenő nagynehezen letette a vizsgákat, az ügyvédi pályára lépett, h'ott még a szokásos időt sem töltötte ügyvédi irodában. Minden gyakorlat nélkül fogott ebbe az előtte teljesen ismeretlen mesterségbe. Tapasztalatlansága és vele szülött gyámoltalansága meghozták a keserű gyümölcsöket, a kezeiben olvadt a pénz úgy, hogy a család nem győzte anyagiakkal támogatni. Ehhez járult, hogy a játékszenvedély és a mulatni vágyás fokozottabb mértékben jelentkezett nála. Adósságokat kezdett tehát csinálni, ezen a téren ugyan már az egyetemi évek alatt is nagy buzgalmat fejtett ki, de az édes atyja, a javulás reményében mindannyiszor kimentette a hitelező-falka körmei közül.

Akik Antal Jenőt közéről ismerték, bűnét veleszületett határtalan jellemgyöngeségének tudják be. Hiábavaló volt szüleinek szigorú bánásmódja, feddése, a fiatal ember nem javult meg. Az apa oly keményen bánt a fiával, hogy nem is érintkezett vele. Így akarta vele éreztetni viselkedésének helytelenségét.

Jellemző az apa és fiu közötti viszonyra a következő epizód. Antal Jenő ügyvédjelölt volt, pénz fölött természetesen nem rendelkezett és miután igen nagy szorultságban volt, az atyjához fordult. Nem szóban, mert úgy sem kapott volna feleletet, hanem folyamodványt írt „méltságos dr. Antal Gyula urnak”, amely folyamodványban alázatosan esedezik, hogy tekintettel arra, hogy az apát most dékánná választották meg, a havi pénzét emelje föl az előléptetett apa. Antal Gyula megfordította a kérényt és hátlapjára a következőket írta: „Tekintettel arra, hogy Antal Jenő egy haszontalan, lump fráter: kérélmek elutasítatik.”

A fiatal embert nem javították meg az intelmek, dorgálások, hanem haladt a maga útján, amely a biztos romlásba vezetett. Néhány évvel ezelőtt megnősült, feleségül vette Kelecsényi ügyvéd leányát. A házassága a szerelmi házasságok közé tartozott és úgy látszott, hogy a fiatal pár boldogsága teljes. Antal Jenő egy bank jogügyi osztályában nyert alkalmazást és minden jel arra mutatott, hogy végre teljesen a komoly kötelesség teljesítésének szenteli magát.

Azonban a javulás csak látszólagos volt. Az alig harminc éves fiatal emberben csakhamar föllöbögtek a régi szenvedélyek és elhamvasztottak minden jó szándékot. Ismét a

könnyelmű életre adta magát, orfeumokban reggelig elmulatott és a verseny-istállók egyik legszorgalmasabb habitúje lett. Nem szelidítette meg hajlamait a házasságból született két gyermek sem; beledobta magát az árba, a mely körülhatárolt magát a sodorta. Adósságai hihetetlen mértékben kezdtek növekedni, fütől-fától kért kölcsönöket, a melyeket azután visszafizetni nem tudott.

A családja még egyszer akart rajta segíteni. Megigérték neki, hogy kifizetik az összes adósságát, ha vidékre költözik. Antal Jenő nem egyezett bele. Neki a főváros örömei nélkül az élet nem volt élet. Ott maradt és folytatta eddigi életmódját. Ehhez járult még a könnyelmű nőekkel való ösmeretsége. Heves jelenetek zavarták meg a házi békéjét, de azért nem tett le róluk. A mi pénzt csak szerezni tudott, azt mindet ilyen cifra haszontalanságokra költötte, úgy, hogy a család végül teljesen a sorsára bízta.

Antal Jenő akkor merész röptü spekulációkhoz fogott, ügyvédi irodát nyitott megint a Kerepesi-ut harmincadik számú házban, különféle vállalatokba bocsátkozott; minden azonban balul ütött ki, mert az élvezetekben elutnyult fiatal ember komolyan nem értett semmihez. Ha valaki betévedt az ügyvédi irodába, arról bizvást el lehetett mondani, hogy rászédetten jött ki onnan. Az ilyen uton-módon szerzett pénzt azután két marokkal szórta Antal Jenő. Ezeket a pénzeket sikkasztotta el.

Antal Jenőné csak ma értesült férje szökéséről. A családot rendkívül kínosan érintette Antal Jenő eltűnése. Mindamellett bűnügyl utra aligha fog terelődni a dolog, mert az apa, Antal Gyula háztulajdonos és beregmegeyi földbirtokos és így a fia ügyeit rendezni fogja. Az elsikkasztott összegek körülbelül százezer koronára rugnak.

Nem érdektelen, hogy Antal Jenő bátyja, Lajos, a kiről már fentebb említést tettünk, alig egy fél éve hirtelen meghalt. Mérnök volt és ép a doktori vizsgára készült; egy izben egész éjjel tanult; a megfeszített szellemi munka oly végzetes hatással volt rá, hogy ott a könyvei mellett szörnyet halt. Szakasztott el-lentéte volt az öcscsének és talentumához nagy reményeket fűztek.

Az eltűnt ügyvédnek még egy nővére van, aki csak nem rég ment férjhez.

## SZINHÁZ ÉS IRODALOM.

### A színház műsora:

**Vasárnap:** Délután: Casanova, operette. Este: Viola, az alföldi haramia, népszínmű. (Párosbérlet)  
**Hétfő:** Karácsony, dráma. Mátrai B. Béla vendégfelleléptével. (Páratlan bérlet.)  
**Kedd:** Karácsony, dráma. Mátrai B. Béla vendégfelleléptével. (Páros bérlet.)  
**Szerda:** Délután: Ezer egy éjszaka, tündérrege. Este: Nincs előadás.  
**Csütörtök:** Délután: Napfogyatkozás, operette. Este: Szent Iván-éji álom, tündérrege. (Páratlan bérlet.)  
**Péntek:** Délután: A cigánybáró, operette. Este: Niobe, operette. (Páros bérlet.)  
**Szombat:** Balassa Bálint, vigjáték. (Páratlan bérlet.)

\* **A színház karácsonya.** A karácsonyi ünnepekre az igazgatóság a következő műsört állította össze: Szerdán délután fél 3 órakor, az ingyen kenyér és a népkönyha javára „Ezer egy éjszaka” regényes tündérvjáték. Jegyek erre az előadásra a rendes napi árak egyharmadában válthatók. Csütörtökön délután fél 4 órakor „Napfogyatkozás”, operette, este rendes helyárral „Szent Iván-éji álom”, tündérrege. Péntek délután „Cigánybáró” operette, este „Niobe” operette. Ezen előadásokra már hétfőn lehet jegyeket előre váltani.

\* **Nioe.** A tegnapi premier közönsége ugyancsak szétvitte ennek a kedves operettnak jó hírét, s ma már zsufolt ház kacagott a meg-elevenedett szobor paródiáján. Róza Lili, ki a cimszerepben olyan fényes sikert aratott, bok-rétát kapott elismerésül. Zajosan ünnepelték ma is Zilahynét és sok tapsot kapott Polgár és B. Szabó. Az énekes szerepek betanításáért és a zenekar precíz vezetéséért elismerés illeti Orbán Arpád karmestert, akinek ezuttal is tekintélyes része volt az énekes játék sikerében.

\* **Kordy Dezső** londoni gordonka művész, városunk szülötte, mint jeleztük Aradon, január 4 én tartja hangversenyét. A fiatal művész a fővárosban három hangversenyt rendezett, még pedig, ami ritkaság magyar művészeknél, óriási közönség előtt, a legényesebb sikerrel. Aradi hangversenyén közreműködik Roemer Carola opera énekesnő, ki az opera stipendistája volt. A hangverseny érdekességét nagyban fogja emelni Dienzl Oszkár zongorajátéka is. A hangverseny jegyeit Révész Nándor árúsítja.

\* **Ibolyák.** Ily cím alatt igen csinos verses kötetet adott ki Varságh János, kinek neve igen jó hangzásu az aradi poéták között. Az értékes tartalmu kötet ismertetésére visszatérünk.

\* **Tilos a pizsegés** A „Győri Hirlap”-ban olvassuk: „Helyes és üdvös tilalmat hozott tegnap Angyal Armán dr. főkapitány. Színházunkban az utolsó időkben csunya szokás kezdett lábra kapni. Ha egyik szereplőnek a közönség lelkesen tapsol, mindig akadnak néhányan, kik pizsegéssel zavarják a szereplőket. Ha nem is tekintjük érzékenységi oldalát e kérdésnek, hogy mennyire leverőleg hat a játszókra a pizsegés, a tisztességérzet is megkívánja, hogy engedjék élvezni azokat, kiknek tetszik az előadás, ha az ő igényüket nem is elégíti ki. Ambar a legtöbb pizsegő örömmel hallgatja az előadást s inkább azért pizseg, mert zavarásnak tekintti a tapsot és félti a következő beszédet. A főkapitány erőlyesen utasította a rendőrtisztviselőket és rendőröket, hogy a pizsegőket nála jelentsek fel s ő szigoruan meg fogja őket büntetni. Mint látjuk, Győrött ugyancsak pártolják a színészeket.

## A motoros közlekedés.

(Ausztria — Arad után.)

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, december 20.

Nem lehetetlen, hogy abban a könyvben, melyet a közlekedésügy történetéről fog írni valaki késő idők multán, az aradi motorkocsipróbáknak előkelő hely fog jutni.

Az Aradi és csanádi egyesült vasutak kísérlete uttörő szerepre van hivatva, amit annál is örömebb lehet konstatálni, mert éppen a közlekedésügy az, mely a jelen század gazdasági fejlődését irányítja. Hogy ez így van, mi sem bizonyítja jobban, mint az a körülmény, hogy az osztrák vasutminiszterium az osztrák államvasutakon szándékozik kísérleteket kezdeni a közlekedés ügy fejlesztésére, és pedig, a mi mi aradiak már tud vagyunk, motorkocsikkal.

Az osztrák reichsrath december 18-iki ülésének végén, egy interpellációra adott feleletében jelentette ki Wittek vasut miniszter, hogy a személyforgalom sűrűbb tétele céljából az államvasutakon motorkocsikkal kísérletek fog végezteni. A reichsrath ezen részének lefolyása a következő volt:

Wittek vasutminiszter választ ad Mastalka képviselő és társainak azon interpellációjára, melyet a gitschin-turnaui helyiérdekű vonalon forgalomba hozandó Serpillet-kocsira és ennek a vasutnak sűrűbb személy forgalmára vonatkozólag intéztek a miniszterhez.

Az interpellációra a vasut miniszter a következő választ adta: a cs. kir. államvasutak részére 1902. április 25-iki rendelvénnyel Ringhoffer F. cégnél egy Serpillet-kocsi rendeltetett, melynek megérkezése a jövő hétre van jelezve. Ez

a kocsi a gitschin-turnai vonalon, melynek megnyitása 1903. október havára van tervezve, kísérlet képpen forgalomba jöhetne. Különböző is már négy hét óta a *Komarek* céggel tárgyalások folynak egy gőzmotorkocsi szállítására. E szerint esetleg egy *Komarek* kocsi is volna a nevezett vasutak részére pótlólag szállítható. Általánosságban tervbe vette a vasut-miniszterium, ezen feltétellel, hogy a kísérletek sikerülnek, helyérdekű vasutakon a személyforgalom sűrűbbé tétele céljából nagyobb mennyiségű motorkocsikat forgalomba hozni.

Ez volt az osztrák vasutügyminiszter válasza, melyből kitűnik, hogy odát Ausztriában is nagyobb figyelem fordul a motorkocsi közlekedés felé. Kitűnik, azonkívül az is, hogy Arad a nagy jelentőségű reform terén jóval előtte halad az osztrák vasutaknak.

## Az új hadügyminiszter.

(Életrajzi adatok.)

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, december 20.

A király, mint jelentettük, *Krieghammer* lemondását elfogadta és ő a királyi kéziratot, amelyvel állásától felmentetett, megkapta. A volt hadügyminiszternek, ki már a legnagyobb rendjelnek, a Szent István-rend nagykeresztjének birtokában van, a király sajátkezű aláírásával ellátott arcképét adományozta. *Krieghammer* együtt megvált állásától *Schönaich* altábornagy-osztályfőnök is, aki a jeseftadti hadtestparancsnokság vezetését veszi át.

Mint nekünk Bécsből táviratozzák, a hadseregi „Rendeleti Közlöny“ ma hozza a királyi kéziratot, melyet Ő Felsőge *Krieghammer* Ödön báró volt hadügyminiszterhez intézett lemondása alkalmával. A királyi kézirat így szól:

*Kedves Krieghammer báró  
lovassági tábornok!*

Már egy éve s legutóbb is ismételve azt a kérelmet terjesztette ön elem, hogy alkalmas pillanatban mentsem fel hivatalának nehéz terhei alól. Több mint ötvenhárom év óta szolgálva tényleg hadseregünkben és kilenc év óta vezetve az oly nagy felelősséggel járó hadügyi kormányzatot, jogot szerzett arra a kiméltre, a melyre ily magas korban az egészség fentartásának szüksége van. A midőn tehát nyugdíjazása iránt való kérelmét kegyesen teljesítem, hálával emlékezem meg békében és háboruban egyaránt tanúsított kitűnő szolgálataitért.

Őszintén kívánom, hogy a rájuk való visszaillesztés éppúgy elégtételül szolgáljon önnek, mint az, hogy újra kifejezem megelégedésemet és biztosítom állandó jóindulatomról.

Bécs, december 17.

*Ferenc József I. s. k.  
Gothovszky S. k.*

A hadseregi Rendeleti Közlöny ezután közli még azt a királyi kéziratot, melylyel *Pitreich* Henrik altábornagyot a felség kinevezi hadügyminiszterré, *Schönaich* báró altábornagyot pedig a 9-ik hadtest parancsnokává.

*Piterich* lovagnak hadügyminiszterré való kinevezését különösen katonai körökben, a melyekben az új miniszter mint kiváló theoretikus és jeles csapatparancsnok egyaránt kitűnő hírnévnek örvend, bizonyára különös megelégedéssel fogadják. Tudvalevő, hogy *Piterich* lovag a Nyugatmagyarországon lefolyt legutóbbi hadgyakorlatok alkalmával, mint az V. hadtest parancsnoka, *Frigyes* főherceg hadseregparancs-

nok alatt működött és ebben a minőségben is kiérdemelte a legfelsőbb elismerést.

Az új hadügyminiszterrel a következő életrajzi adatok szólnak:

*Pitreich* Henrik lovag, egy bécsi legfőbb ítélőszéki bíró fia. 1841. július 10-én született Laidachban. A műszaki akadémiát Klosterbrückben végezte és 1859-ben lépett be hadnagynak a 6-ik műszaki zászlóaljba. Az 1859-iki hadjárat után a magasabb műszaki tanfolyamot végezte és 1866-ban a krakói és lemergi védművek emelésénél dolgozott; akkor lett főhadnagy és a háború alatt az olomützi helyőrség soraiban is harcolt. Utóbb a budai és nagyváradi műszaki igazgatóságoknál szolgált. A hadiskola elvégzése után 1871. április hónapjában százados lett a vezérkarnál. 1872-ben több külföldi vasut és vár körül végzett munkát; 1876. február havában a nagy vezérkarhoz osztották be, ahol fontos szervezeti munkákkal bízták meg.

A következő években a különleges vezérkari munkáknál alkalmazták, 1878-ban őrnagy, 1882-ben alezredes lett, 1883. elején a III. oszt. vaskorona-rendet kapta. Kiváló hadtudományi munkáiért a hadügyminiszterium V. osztályának főnöke lett. Itt léptették elő 1885. november havában ezredesi rangba; és Pozsonyban szolgált a 72. ezrednél. 1888. október hónapjában kitűnő szolgálataiért a Lipót-rendet kapta, 1890. április hónapjában a hadügyminiszteriumban az elnöki osztály vezetésével bízták meg, 1891. novemberében vezérőrnagy, 1895. április hónapjában a przemysli 24. hadosztály parancsnoka, utóbb altábornagy és 1896. január hónapjában a vezérkar helyettes főnöke lett és hat évig működött *Beck* tábornagynagy oldala mellett és főleg a lovassági gyakorlatokat készítette elő.

*Pitreich* báró a francia becületrend főtisztje, a dán canebrog rend, a svéd kard-rend, a porosz vörös sas-rend és az orosz St.-Anna-rend közepkeresztjét, továbbá a Románia csillaga főtisztje keresztjét bírja. Két főiskolát is végzett és így magas tudományos képzettséggel bír. Emellett gazdag tapasztalatokat gyűjtött a vezérkarnál, a csapatbiztosításban és a hadügyminiszteriumban, úgy, hogy alaposan ismeri a hadügyi kormányzat összes ügyeit. Azt is kiemelik róla, hogy melegen viseli szívében a katonák érdekeit, hogy szigorú, de igazságos parancsnok volt és hogy a felsőbb katonai körök bizalommal néznek a működése elé.

## Aradi kérvény

a képviselőház előtt.

(A kereskedelmi alkalmazottak nyugdíja.)

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, december 20.

A képviselőház mai ülésén egy aradi kérvény fölött határozott, amely a kereskedő-társadalom egy nagyfontosságú kérdésének megoldását kérte a törvényhozástól.

Az Aradi Kereskedők Köre összehívására az aradi kereskedők és kereskedelmi alkalmazottak ez évi május 4-én nagygyűlést tartottak, a melynek határozatából föllíratot intéztek a képviselőházhoz, törvényhozási intézkedést kérve a kereskedők és kereskedelmi alkalmazottak kötelező rokkant- és nyugdíjbiztosítására nézve. A kérvényt a kör elnökségén kívül az aradi kereskedelem több vezető embere írta alá, s az *Barabás* Béla dr. ellenjegyzésével ment a képviselőház elé.

A kérvényt, a mint fővárosi tudósítónk táviratozza, a mai ülés során tárgyalta a Ház. Az előadó a kérvényt kérte a kereskedelmi miniszternek kiadni.

*Szederkényi* Nándor és *Visentai* Soma, hangsúlyozva a kérdésnek kiváló borderejét és a kereskedelmi alkalmazottaknak biztosításra szoruló jövőjét, kérték, hogy a kérvényt a képviselőház pártfőnöke adja ki a miniszternek.

A képviselőház azonban pártolás nélkül, egyszerűen adta ki a kérvényt a kereskedelmi miniszternek, a ki annak ügyében dönteni fog.

A kérvény tehát nem a legkedvezőbb fogadtatásban részesült, dacára, hogy Ausztriában a hasonló törvényjavaslat már néhány éve elkészült és a reichsrathhoz benyújtott. Nálunk, úgy látszik, még korainak tartják az időt arra, hogy az ilyen társadalmi kérdésekkel komolyan foglalkozzanak. Kívánatos lenne, hogy *Láng* Lajos kereskedelmi miniszter, a kihez a kérvény készül, több jóakarattal fogadja az ügyet, mint a képviselőház.

## Leleplezett siketnéma.

(A debbantással megfogott szimuláns.)

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, december 20.

Az aradi rendőrségen ma nagy érdeklődéssel tárgyalták egy szélhámos siketnéma színtelen kalandos leleplezését. Egy harmincöt év körüli rovott multu asztalos-segéd tartózkodik Aradon november 8-ika óta s hogy itt szánalmat keltve maga iránt könnyebben juthasson valami pénzhez, siketnéma tetette magát s másfél hónap óta beszédre ki nem nyitotta a száját. Ma végre a váci siketnéma-intézet igazgatósága által ajánlott egyszerű, de rendkívül érdekes módszerrel sikerült leleplezni a szimuláns siketnémat, aki ennek következtében mártól kezdve foglya lett a rendőrség börtönének.

Az érdekes leleplezés története a következő:

A múlt hó 8-án egy lerengyolódott, züllött kinézésű ember jelentkezett a rendőrségnél, siketnéma tette magát s *Rámer* István alkapitánynak egy írásban elkészített kérvényt adott át, melyben magát *Kabos* Kálmán miskolci születésű 38 éves asztalos segédnek mondja magát s pénzbeli segítséget kért ahhoz, hogy Miskolcra haza utazhasson. *Rámer* alkapitány kérdezősködni kezdett, amennyire ez lehetséges volt, a siketnéma embertől s ez részint írással, részint beszéd-jelleggel előadta, hogy kilenc éves korában leesett egy toronyból s azóta sem beszélni nem tud, sem hallani nem képes. Kilenc évig volt a váci siketnéma-intézetben, ott tanult meg írni és olvasni, és ott sajátította el a beszéd-jellegét, amelyekkel magát megértetni tudja.

Azt mesélte tovább, hogy az iskolából kikerülve mesterségre adta magát és egy Bécs melletti községben megtanulta az asztalos mesterséget. A tanító mesterét azonban és a helységet, ahol inaskodott, nem tudta megnevezni. Aradra úgy került le, hogy *Mária-Cell*-ből, a hova egy fogadalmához híven, minden évben elvándorol, hazafelé tartva eltévedt, s Miskolc helyett negyvennapig gyalogolás után itt találta magát, tovább menni azonban nem tud, az uton elletták tőle igazolványait, leszedték róla ruháit, pénzét s így segélyre szorult.

A rendőrség mielőtt *Kabos* kérelmét teljesítette volna, megkérdezte a miskolci rendőrséget arról, hogy tényleg odavaló-e *Kabos* Kálmán. Onnan azonban az a válasz érkezett, hogy Miskolcon ezt a nevet nem ismerik. Ilyenformán gyanús lett a rendőrség előtt a kalandos életű siketnéma, s biztonság kedvéért a váci siketnéma-iskola igazgatóságát is megkérdezték, hogy növendéke volt-e tényleg *Kabos* az iskolának kilenc évig. *Kiss* Lajos helyettes iskolaigazgató azt írta vissza, hogy hozzájuk ilyen nevű egyén soha iskolába nem járt s ez bizonyára valami szélhámos szimuláns lehet, mert márciusban a *hemessei* főszolgabírói hivatal hasonlóképen járt vele, mint az aradi rendőrség. Ott is elfogták, de minthogy megszökött, kétségtelen, hogy vaj van a fején.



Az iskola igazgató egyúttal egy felette egyszerű, de feltétlenül eredményrevezető módot ajánlott annak felfedezésére, hogy vajjon tényleg siketnéma-e Kabos Kálmán, vagy csak szimulál. A mód abban áll, hogy a gyanus siketnémát egy társaságnak háttal állítják s valaki hangosan mondja a körülbelül a következőket:

— Mindjárt kipróbálom én, hogy tényleg siketnéma-e ez az ember, vagy sem; háttal fogom állítani felénk s a háta mögött majd *dobbantok egyet a lábammal*. Ha a dobantásra nem fordul hátra, akkor tényleg siketnéma.

A fogás itt abban van, hogy ha az illető szimuláns, akkor hallotta a dobantásra tett feltételt s ha háta mögött megdobbantják a padlót, miután tudja, hogy ez az ő kipróbálása akar lenni, — *nem fordul hátra*; ha ellenben tényleg siketnéma, akkor nem tudja, hogy mi készül vele s a dobantásra önkéntelenül visszafordul, mert — a zajt nem hallja ugyan — de a lábai *izomérzékeivel* a padló rázkódását megérzi.

Igy tették próbára Kabos siketnémaságát. Rámer István alkapitány végezte a „műtétet“, kétszer is dobantottak a Kabos háta mögött s ő egyszer sem fordult vissza. Ebből már látható volt, hogy szimulánssal van dolguk. Kabos azonban tovább néma maradt. Ma délelőtt *Sarlet* Domokos főkapitány az ő jelenlétében hagyta meg Rámer István alkapitánynak, hogy Kabost tartóztassa le, adjon ki ellene körözést és fényképezzék le. El is vezették Kabost a városháza udvarára s *Rónai* detektív felállította a fényképező gépet, hogy megörökíti a szimulánst a rendőrség albuma számára.

Ettől aztán megijedt Kabos. Egy darab papirosra az alkapitánynak levelet írt, amely így szólt:

Nagyságos ur, én a nagyságos urnak négy szem közt mindent alaposan elmondok, éngem nem kel levenni, nem keres engem senki.

Bevették az alkapitány szobájába s Kabos ott egyszerre elkezdett hangosan és folyékonyan beszélni, nem volt többé siketnéma. Bevallotta, hogy szimulált, hogy igazi neve *Bíró Gyula Beregszászi* asztalossegéd s hogy lopásért körözés alatt állt. A beszédessé vált embert természetesen nyomban *letartóztatták* s a napokban toloncuton fogják elvinni Beregszászra.

## A csálai-ut rendezése.

(A földművelésügyi miniszter a város ellen.)

— Az *Aradi Közlöny* tudósítójától. —

Arad, december 20.

A fejsze utca folytatását képező bodrog-ut feltöltése és jókarba hozásáról már régóta tárgyalnak a hatóságok. Érdeke a városnak és a megyének is, hogy ez a meglehetősen forgalmas utvonal a közlekedésre alkalmassá tétessék, (mert mai állapotában valóságos életveszedelem azon járni) s érdeke különösen a földművelésügyi miniszternek is, mert ez az ut vezet a *csálai állami szőlőtelep*hez, amely a földművelésügyi minisztériumhoz tartozik.

Nyolc-tíz ezer koronába kerülne az ut kiépítése és az eddigi megállapodások szerint e költségeknek fele a földművelésügyi minisztériumot, másik fele pedig Arad város törvényhatóságát terheli. Valami rész jutna *Bodrog* községre, annak azonban pénze nincs, s így Aradmegye törvényhatósága fog helyette a költséghez hozzájárulni.

Eddig rendben volna a dolog; miután azonban a költségelírászat összege a tervekben történt utólagos változtatás következtében néhány száz koronával felemelkedett, a földművelésügyi miniszter nem hajlandó osztozni a többi kiadás felosztásában s kijelentette, hogy az ut-

építés céljaira már kilátásba helyezett 3580 koronánál és a szőlőtelep fennálásának idejére biztosított évi 600 korona fenntartási hozzájáruláson kívül többet nem ad. Ha tehát a város kavicsalappal akarja megépíteni az utat, úgy viselje ez egyedül a kiadás-többletet. Szakértők véleménye szerint ugyanis az ut tartóssága és használhatósága csak úgy lesz biztosítható, ha azt kavicsalappal töltik fel, ez pedig mintegy négyszáz koronával emeli a költségeket.

A miniszter avval indokolja a város kérelmének megtagadását, mert — mint írja — módjában van a maga céljaira és a szőlőtelep használatára egy *külön kincstári utat építeni a nagyerdőn keresztül* a szőlőtelep utcájának folytatásaként s ennek elkészítése sem kerülne többre, mint az a hozzájárulás, amelyet a városnak eredetileg megadott.

A minisztériumban tehát úgy képviselik a város érdekeit, hogy inkább hajlandók ugyanazon pénzen egy *külön, a város és a megye közönségére nézve teljesen értéktelen utat* építeni maguknak, semhogy egy-kétszáz korona ráfizetés mellett a közforgalom és a város gazdasági érdekei is kielégítést nyerhessenek. Ilyen szűkmarkúság mellett a város kénytelen lesz új határozatot hozni, melyben vagy elvállalja egymaga a jobb ut építésével járó több-kiadást, hogy a jó ut előnyeit legfőképpen a földművelésügyi minisztérium ekszpozitívái élvezzék, vagy pedig eltűri azt az ignorálást, amit a miniszter a külön ut kiépítésével fog elkövetni.

Végül ahhoz sem járult hozzá *Darányi* miniszter, hogy a csálai erdő eladása esetére a vevők szerződésileg köteleztessenek az utfenntartáshoz való hozzájárulásra.

## Humbertékat letartóztatták.

(A szélhámos család börtönben.)

— Az *Aradi Közlöny* távirati értesítése. —

Arad, december 20.

A francia sajtó a század legnagyobb szélhámosainak nevezte el *Humbert*-ékat, ezt a hirhedt párisi családot, mely a *Daurignac* fivérekkel szövetkezve, ez év elején hónapokon át rettegésben tartotta egész Páriszt. Nem létező örökségre óriási kölcsönöket vettek fel, a mit soha nem fizettek vissza, érzékenyen megkárosítottak töméntelen embert, kifosztották a párisi pénzvilágot, végigpumpolták az arisztokratákat s ráadásul a francia közélet legelőkelőbb tagjainak nevét a sárba tiporták. Kompromittáló iratok légiójával minisztereket, államférfiakat hoztak igen kellemetlen helyzetbe, szóval felforgatták a nagy világvárost s tették ezt, büntetlenül, szabadon, a nélkül, hogy a rendőrség rájuk tudta volna tenni a kezét.

Mikor *Humbert*ék érezték, hogy a rendőri beavatkozást immár nem kerülhetik el, egy szép napon a *Daurignac* fivérekkel együtt megugrottak Párisból. Azóta keresték őket a világ minden táján, de a hirhedt szélhámosoknak mintha nyomuk veszett volna, a legszorgosabb kutatással sem kerültek elő.

Ma az a távirati hír érkezik *Madrid*-ből, hogy ott a *Humbert*-családot *büntárs*saikkal együtt *letartóztatták* s erről már hivatalos értesítést is küldöttek a francia kormányoknak.

A gyanus ház.

A letartóztatás — mint táviratunk elmondja — *Madrid*ban, a *Rue Ferraz* 33. szám alatti házában történt. A rendőrség észrevette, hogy több mint két hó óta gyanus emberek járnak ki és be az említett házba. Megfigyel-

ték a rejtélyes alakokat s egyben felismerték a *Humbert* család büntársát, *Daurignac* Romant.

Ez a fölfedezés rendkívül felcsigázta érdeklődésüket. Ma reggel újból látták *Daurignac*-ot, a mire egy detektív a praefekturára szaladt s a letartóztatás iránt felhatalmazást kért. Ez alatt több rendőr őrizet alá vette a házat. Mikor a felhatalmazás kéznél volt, egy rendőr becsöngetett a házba. Becsöngettek újból, de hasztalanul.

— Nyissák ki a törvény nevében! — kiabáltak a rendőrök.

Mintegy husz perc elteltével az ajtó kinyílt s a rendőrök behatoltak az épületbe. — *Egyik szobában megtalálták a Humbert-házaspárt, a leányukat, Humbert Évát, továbbá Daurignac Romant, Emile-t és Mária-t.* Rövid vallatás és személyazonosságok igazolása után az érdekes foglyokat bevitték a rendőrpalotába, a hol valamennyit erős őrizet alá vették.

A rendőrség előtt.

A foglyok tiltakoztak a letartóztatás ellen s azt állították, hogy ők egy *nagy ahjasság áldozatai*, ami ki fog derülni rövid idő alatt. Azalatt fenyegetőztek, hogy ha törvényszék elé kerül a dolguk, *igen sok előkelő állású párisi urat fognak kellemetlenül leleplezni.*

Bevallották, hogy *május 9-ike óta bujkálnak Madridban*, azóta a *Rue Ferraz*-i épületben laktak, a nélkül, hogy az egész világon mozgósított és elfogatási hírekkel többször megcsalódott rendőrség ezt sejtette volna.

*Humbert* Éva a kihallgatás alatt *ideggörcsöket* kapott és *összeesett*. Mikor anyjától el akarták választani, *Humbert*né őrjöngve kiabált:

— Nem... ezt nem engedem... nem fogtok a leányomtól elszakítani...

Aztán sirva, zokogva ölelte át leányát, majd férjét, a kinek karjából erőszakkal vették ki és helyezték el külön cellában.

Házkutatás *Humbert*éknál.

A letartóztatás után *Humbert*ék lakását a rendőrök megmotozták. Egyik szekrényben *tíz-ezer frank* értékű ékszert, több sorsjegyet és 2275 peseta készpénzt.

Főleg okmányok után kutattak, ezeket azonban nem találták sehol, noha megmozdították a házban minden megmozdíthatót.

Megállapították, hogy *Humbert*ék a rendőrök benyomulása előtt *kiakartak menekülni az ablakon*, de látva, hogy minden oldalról körül van véve az épület, elállottak ettől a tervtől.

A rendőrök meg vannak győződve arról, hogy az alatt a husz pere alatt, míg a ház kapujának kinyitására vártak, *több fontos okmányt megsemmisítettek odabent*, azért nem sikerült sehol iratokat találni.

A letartóztatás befejezése után az ajtókat lepecsételték s szekrényben talált értéktárgyakat a francia ügyvivőségnek adták át.

*Daurignac* Roman, az egyedüli, ki a letartóztatott szédelgők közül spanyolul tud, úgy nyilatkozott, hogy őket semmi baj nem érheti s a legnagyobb nyugalommal nézhetnek a történések elé.

A *madridi* rendőrség a szenzációs fogásról már *értesítette* táviratilag a francia kormányt.

## MULATSÁGOK

(—) *Hivatalosok bálja*. Az aradi hivatalosok betegsegélyző- és temetkezési egylete január hó 10-én, szombaton, az egylet saját pénztára javára *Kassa*-vendéglő termében zártkörű táncvigalmat tart. Belépti-díj: személyjegy 1 korona, családjegy 2 korona 40 fillér. A bál sikerén *Máté* János bálbizottsági elnök vezetése alatt nagyszámu rendezőség fáradozik

## A főhadnagy tragédiája.

(Öngyilkosság a menyasszony miatt.)

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, december 20.

Rövid táviratunk jelentette már, hogy tegnapelőtt agyonlőtte magát, Magdeburgban Frank Dezső bécsi főhadnagy, aki a blankenburgi elmebetegintézetből megszökött. A feltűnést keltő esetre vonatkozólag most Bécsből a következő részleteket jelentí tudósítónk:

Frank vadászfőhadnagy ez év májusában akarta esküvőjét tartani egy magdeburgi családnál feltűnően szép leányával. A leány kezére többen pályáztak és nagyon természetesen nem örültek annak, mikor a fess osztrák katona nyerte azt el. Különösen egy vetélylársharagudott meg reája: egy közeli rokona a menyasszonynak. Ez elhatározta, hogy minden áron megbiúsítja a házasságot.

Tudta, hogy a szép menyasszony nagyon ideálisan gondolkozó nő, aki abban a pillanatban megutálná vőlegényét, mikor megtudná, hogy annak valami viszonya volt előtte egy másik nővel. Leutazott tehát Bécsbe, hogy adatokat gyűjtsön a főhadnagról egy ilyen viszonyra vonatkozólag. Sötét terve sikerült is. Rövid kutatás után megtudta, hogy Franknak esztendőnkön át intim viszonya volt egy *Fredits* Hansi nevű énekesnővel, akit megunva, eltaszított magától. Felkereste ezt a nőt és várokozásra felül egy nagyon bosszualló hölgyet talált benne. Mikor ez meghalotta, hogy miről van szó, azonnal késznek nyilatkozott, hogy segédkezik.

— Akár magam megyek el a menyasszonyhoz, hogy elmondjam a köztünk volt viszonyt. Nem bánom, hogy ha megutálna a hűtlent, a ki engem oly rutul becsapott.

— Kezet rá! — kapott a bosszu után lihegő mellőzött kérést.

A két rokonlélek hamar megegyezett. Mindjárt készen voltak a tervvel és már másnap hozzáfogtak keresztülviteléhez.

Néhány nap múlva a szövetekezés után a szerelmes főhadnagy egy levelet kapott, a melyben menyasszonya tudára adja neki, hogy az eljegyzést önszántából felbontja, mert olyan dolgokat tudott meg róla, amelyek valóknak bizonyultak és amelyeket ha előbb tudott volna már kezdetben kiadta volna útját. A főhadnagy halálra rémülten utazott Magdeburgba menyasszonyához, hogy megtudja a valót. Menyasszonya elmondta ott, hogy nála járt régi szeretője, a *Fredits* Hansi, aki a hozzá intézett szerelmes levelekkel bizonyította, hogy igazat mond. A vőlegény mentegetődzése hiábavaló volt. A szép leány aki azt akarta, hogy vőlegényének ő legyen az első szerelme, nem tágitott. Frank erre menyasszonya lakása előtt szíven akarta magát löni, de megakadályozták.

A főhadnagy fájdalmában elvesztette eszméletét és a tébolydába került, a honnan tegnapelőtt sikerült neki megszökni. Mivel pénz volt nála, Magdeburgba utazott. Itten megtudta, hogy menyasszonya már néhány hét óta más felesége. Ez ébresztette fel benne újra az öngyilkosság gondolatát. Leült és rövid levelet írt volt menyasszonyának. A levél így hangzott:

„Mire e sorok kezébe kerülnek, az ön iránt táplált és még mindig lángoló szerelemnek áldozata: halott leszek; Isten önnel, éjjen boldogul. Frank.“

Alig, hogy a szolga a levéllel kitette a lábát a szobából, egy lövés dördült el. Frank szíven lőtte magát és meghalt.

## EGYESÜLETI ÉLET.

(\*) Az aradi ipartestületi betegsegélyező pénztár f. hó 14 én határozatképesség hiányában elhalasztott rendkívüli közgyűlése holnap, vasárnap délelőtt fél tíz órakor fog megtartatni a tagok számára való tekintet nélkül.

(\*) Az aradi jótékony Filler asztaltársaság, mely évente tekintélyes összeget fordít szegény gyermekek felruházására, az ez évi segélyeket holnap, vasárnap d. u. 3 órakor fogja kiosztani. Ez alkalomra ugy a tiszteletbeli, mint a rendes tagokat meghívja az elnökség. Vendégek szívesen fogadtatnak.

## Fegyházból fegyházba.

(Három ítélet.)

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, december 20.

Az aradi törvényszék mai főtárgyalása megdöbbentő példáját mutatta annak, hogy némely embert mennyire hatalmába kerít a bűn. Ugyszólván életszükséglete, hogy vétkezzék s a reá mért büntetést alig tölti le, máris újabb bűnbe keveredik, hogy ismét a börtön lakója legyen. Az ilyen kiszabadult fegyencek sorsa annál szármalmasabb, mert a visszaesést nagy szigorral bünteti a törvény s némely szerencsétlen ugyszólván egész életét a börtönben tölti.

Három ilyen megátalkodott bűnös állott ma a törvényszék előtt, melynek főtárgyalását *Fábián* Lajos dr. k. r. táblai bíró vezette, szavazó bírák voltak: *Nagy* József dr. és *Seöly* Jenő dr., közvádó *Lehrmann* Viktor, jegyző *Seres* Barna.

Az egyik vádlott *Mercse* Karácson, a ki tizenkét évig ült már fegyházban számos betöréssért és lopásért. Nem régiben kiszabadult s ismét lopott. Összbüntetésül egy évi börtönbüntetést szabtak reá.

*Kis* Károly a másik s nyolc évi fegyházat töltött ki. Aradon tartózkodott az utóbbi időben s egyik szabóüzletben segéd volt. Ujabbán betört a csintyei fogyasztási szövetkezet helyiségébe s háromszáz koronát elvitt. *Kranzl* aradi szabótól pedig ruhákat lopott el. Három évi fegyházra ítélték el. A folyó évi január elején szabadult ki, s most egy esztendő után ismét visszatér a fegyházba.

*Molnár* András is sok időt töltött a fegyházban s újra a lopásra adta magát. Különböző lopásokért hat, hét és tizenhárom hónapi börtönrre ítélték. Ma összbüntetésképpen tizennégy hónapi börtönbüntetést mértek reá.

## Tornászok versenye.

(Disztorna a polgári iskolában.)

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, december 20.

Az Aradi Torna-egyesület rövid időn belül másodszer mutatja be munkásságának eredményét. Ma este disztornázást rendezett, melynek szép sikere dicsérő bizonyossága volt az egyesület erejének s *Nagy* Sándor titkár-művezető kiváló vezetésének.

A disztornázás este hét órakor kezdődött a polgári fiu-iskola tornatermében, hol nagy közönség jelent meg. A zsüri tagjai voltak: *Urbán* Iván főispán az Aradi Torna-egyesület elnöke, *Steinitzer* Pál dr. alelnök, *Robitzek* Ágoston dr., *Péterffy* Antal, *Almási* T. Pál. *Nagy* Sándor, *Matusik* Márton és *Strifler* Ferenc. Ott volt többek között *Szathmáry* János, az Aradi Atlétikai Klub elnöke, *Szikra* Lénárd, *Rozsnyay* Kálmán, *Odry* Lehel, *Szilárd* Győző.

A tornázás felvonulással kezdődött, mely után szabadgyakorlatok következtek, majd szer-tornázás volt soron: lovon és korláton.

Nagy érdeklődés mellett folytak le a versenyek. Előbb ugynevezett népies versenyeket

tartottak és pedig kombinált formában magas ugrást és sulydobást magasba. Győztes lett *Alt* János, második *Vittkay* György. A következő tornász versenyben, melyet nyújtón, korláton és lovon kombináltak, első volt *Vittkay* György, második *Fischer* Jenő. A győztesek ezüst, a következők bronz érmet kaptak.

Változatos, élénk képe volt a tornateremnek, mikor a korláton való szabad tornázást, majd pedig a magas nyújtón való iskola-tornázást mutatták be.

Ezután magyar birkózás-ra állott ki egy pár: *Alt* János és *Vittkay* György, majd pedig svájci birkózás következett, melyhez külön nadrágot és övet öltöttek fel. A birkózást játék: *labdahajtsza* követte, melyen sokat mulatott a közönség.

A disztornázás kiemelkedő látványossága volt a három tornatanár: *Nagy* Sándor, *Matusik* Márton és *Strifler* Ferenc gyakorlatai. *Nagy* Sándor páratlanul szép testtartása valósággal csodálatra méltó.

A tornázás véget érven, *Urbán* Iván főispán kiosztotta a díjakat s elismerő szavakat intézett a tornászokhoz, s különösen *Nagy* Sándor művezetőhöz.

A disztornázásban résztvettek a következők:

*Matusik* Márton, *Fischer* Jenő, *Vittkay* György, *Fenyő* László, *Giller* Róbert, *Wieser* Aladár, *Szakolczay* Sándor, *Sándor* Zsigmond, *Gaál* Dezső, *Gaál* János, *Weisz* Hugó, *Steinitzer* Imre, *Petkovits* Béla, *Nagy* Sándor, *Strifler* Ferencz, *Petrisin* Gyula, *Holländer* Emil, *Steinitzer* Pál dr., *Szeghő* Hugó dr., *Szántó* Mihály, *Fényes* Iván dr., *Alt* János, *Neidenbach* Udön, *Reiniger* Soma.

A disztorna után a városi sörccsarnokba gyűltek a tornászok társasvacsorára, melyen a siker ünneplésén kívül különösen *Nagy* Sándort részesítették ovációkban.

## Az aradi Kossuth-szobor helye

(A szoborbizottság a törvényhatósághoz.)

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, december 20.

Az aradi Kossuth-szoborra a gyűjtés elérte azokat az arányokat, amidőn már magának a szobornak tervével komolyan lehet foglalkozni. A város által megszavazott 30,000 koronával, az egyéb testületek által megszavazott összegekkel s a meglevő készpénzzel együtt mintegy ötvenhatvanezer korona van biztosítva a szoboralapra. Habár Aradnak kétségtelenül nagyobb méretű, impozáns Kossuth-szobrot kell emelnie, s így a szükséges eredmény még nincs elérve, azonban ez minden esetre csak rövid idő kérdése lehet, s ma már elérkezett az ideje, hogy a szobor kivitelének módozatai fölött tárgyaljanak.

Az első kérdés természetesen az, hogy hová kerüljön a szobor? Amikor a szoborműre kiírják a pályázatot, vagy esetleg — amiről szintén szó van — valamely művészt pályázat mellőzésével megbiznak a tervezéssel, ezt a kérdést már tisztázni kell. A tervező művésznek kétségen kívül első sorban a helylyel kell számolni, a hová a szobor kerül.

Ennek folytán, amint értesülünk, az aradi Kossuth-szobor bizottság legközelebb átiratot intéz Aradváros törvényhatóságához a Kossuth-szobor helyének megállapítása érdekében. A szobor-bizottság a maga részéről azt fogja proponálni, hogy a szobor a városháza elé kerüljön, arccal a főtér felé.

A szobor a városház-tér közepén lenne; a városháza előtt levő két gyepnégy-



szög mindegyikéből egy részt jobbról és balról lehasítanak, úgy, hogy a kocsik a szobortól jobbra és balra haladnának a városháza főbejárata elé. Ez a hely azért is a legalkalmasabb, mert a szoborra a városháza előtt elég nagy tér van, s maga a városháza alkalmas háttere lenne a nagyobb méretű, impozáns Kossuth-szobornak.

A szobor-bizottság legközelebb tartandó gyűlésén fog ez iránt határozatot hozni. Bizonyos, hogy ennél jobb megoldása a kérdésnek alig lehetne. Más, élénkebb forgalmu tere már nincs is Aradnak, ahová a szobrot elhelyezni lehetne; de ezt a megoldást magasabb szempontok is kívánatossá teszik.

Arad Kossuth-szobra méltóképen azon ház előtt legyen, ahol az általa kivívott alkotmányosság szellemében tanácskozik a törvényhozás, és közel szomszédságában a háznak, ahol Kossuth Lajos Aradon megszállott.

## A Ráday-akták statisztikája.

(Beszélt számok.)

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, december 20

Említettük a napokban, hogy az aradi kir. ügyészség vezetője, *Meszlényi Antal* dr. kir. ügyész az ügyési pincéből felhordatta a Ráday-korszak visszamaradt porlepte aktáit. Hatalmas, vaskos iratcsomók ezek, melyek érdekes, ritka szép időkről regélnek, amikor virágjában volt a betyár-romantika, s a mikor a becsületes emberek is néha napján, ha aprópénzre volt szükségük, beálltak utszéli betyárnak s aztán visszamentek becsületes embernek; a mikor olyan sűrűn esett a rablás, lopás, mint manap a tüszentés.

Az elvadult állapotok rendbehozására küldték ki *Ráday Gedeon* grófot, az erélyes kormánybiztost, aki nyomban statáriumot hirdetett s *Lawcsik* segélyével megkezdte a tisztogatást.

Képzelték, hogy a rengeteg büneset témérdek dolgot a lottó bíróságnak. Ennek a sok büncselekménynek az elbírálására előbb a Pest-Pilis-Solt vármegyei törvényszék volt kiküldve, majd a megyei törvénykezés megszüntetése és a kir. törvényszékek szervezése alkalmával az aradi törvényszéket delegálta a kormány.

Érdekes statisztikát állított össze most az aradi ügyészség arról, hogy mennyi ítéletet hoztak az ügyben.

A statisztika szerint az aradi kir. törvényszék Szegedre delegált osztálya 9106 marasztaló ítéletet hozott nem egész két évi működése alatt. Nem minden bűnügy végződött azonban marasztaló ítélettel, mert — mint a statisztika mutatja — 491 ügyben a bűnösök ellen részint ártatlanságuk, részint bizonyítékok hiánya folytán beszüntették az eljárást.

De ezzel a büneseteknek nincs vége.

A statáriális bíróság, mely az imént felsorolt ítéleteket hozta, 498 ügyet talált olyanoknak, mely az elkövetés módja és a bűn minősége szerint a rendes bíróság elé tartozott, amiért is ezeket a rendes bíróságok elé utalták.

A statáriális ügyekben azonban a pest-pilis-solt megyei törvényszék is hozott ítéleteket és pedig 1718 olyan ítéletet, melynek folytán a bűnösöket részint becsukták, részint felakasztották.

Hogy az ügyészségnek is kijutott a dologból, mutatja az, hogy a Szegedre delegált kir. ügyészség részéről *Edvi-Ilés Károly* ügyész

1555 érdemi indítványt készített s mint hivatalos főnök, 298 elnöki ügyet intézett el.

Ezek a számkolosszusok mindennél világosabban illusztrálják, hogy micsoda feneketlen bölcsője volt az alföld a gaztetteknek s hogy milyen apparátussal kellett dolgoznia a kormány biztosnak, hogy ennyi bűnt tudott a statáriális bróság elé állítani.

## Nyugdíjazás a kolozsvári tüntetések miatt.

(A kolozsvári üzletvezető távozása.)

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, december 20.

Megirtuk, hogy *Schandl Mihály* kolozsvári Máv. üzletvezető nyugalmába vonul és helyére valószínűleg *Krenner Vilmost*, a Máv. aradi üzletvezető-helyettesét nevezik ki kolozsvári üzletvezetővé.

*Schandl* nyugdíjaztatásának, a mint megbízható helyről értesülünk, érdekes a története és összefügg a kolozsvári *Mátyás-szobor* leleplezése alkalmával történt ismeretes botrányokkal.

Az első incidens a méltóságok megérkezése alkalmával történt. A pályaudvarra egyszerre robogott be két vonat: az egyik, a melyen *Láng Lajos* kereskedelmi miniszter jött, Arad felől, a másik *Nagyvárad* felől, a melyen a miniszterelnök jött, a kormány többi tagjaival, és a képviselőház tagjaival. Noha ez a különvonat már áthaladt a jelzőn, előbb a másik vonatot bocsátották a peron elé, úgy, hogy a miniszterek vonatjának sokáig kellett várakozni, a míg bejuthatott. A miniszterelnök nem titkolta el a fölött való bosszúságát, s azt mondta *Láng* miniszternek:

— Na ti ugyan megvárattatok bennünket.

A komolyabb incidens azonban *József Ágost* főherceg elutazása alkalmával történt. Az előrelátott tüntetések miatt a főherceg megváltoztatta utiprogramját és elhatározta, hogy este tizenegy órakor utazik el.

A mi ekkor történt, az sok pertraktálásra adott okot. A főherceg váratlan elutazásának hamar híre terjedt. Megtudták azt is, hogy a honvéd diszszázad este 11 órára, amikor a főherceg vonata érkezik, kivonul a pályaudvarra s a Gotterhalte újra hangzani fog Kolozsváron. Az izgatottság újra erőt vett a tömegben, s körülbelül ezer főre menő tömeg gyülekezett este tíz óra után a pályaudvar előtt.

A főherceg pontosan 11 órakor érkezett a pályaudvarra, ahol ott várakozott már Probst hadtestparancsnok a honvédségi diszszázaddal és a kormány tagjai. Mikor a főherceg belépett a peronra, fölhangzottak a *Gotterhalte* akkordjai. A kívül szorongó tömeg erre a *Kossuth-nótával* felelt s az ének hatalmas árja szinte elnyomta a *Gotterhalte* hangját.

A tüntetés rendkívül kinos helyzetet teremtett. A főherceg ugyanis elbucszott már a kormány tagjaitól és a méltóságoktól, de a vonat még nem érkezett meg. Körülbelül egy fél-órát tartott, a míg az udvari vonatot előhozták, s ez idő alatt folyton hangzott kívülről a *Kossuth-nóta*. Nagyon feltűnt, mennyire sápadt és gyengélkedő a főherceg.

Végre megérkezett a vonat. A főherceg gyorsan felült rá s a vonat, amelyen elutazott *Szell Kálmán* is, a *Gotterhalte* hangjai mellett kirobogott a pályaudvarról.

A *Kossuth-nóta* egyre hangzott még a pályaudvar előtt, mikor a kormány tagjai és a méltóságok a főherceg elutazása után kiléptek a peronról, hogy kocsira szálljanak.

A dolog kellemetlenül érintette *József Ágost* főherceget, s a miniszterelnököt. Ha a vonat idejében indul el, a tüntetések kétségen

kívül nem fajulnak el ily vehemens módon. Ezért *Schandl Mihály* üzletvezetőt tették felelőssé, és ennek következménye, hogy *Schandl*-nak, a ki még munkabíró javakorabeli ember, nyugdíjba kellett menni.

## SPORT.

+ Az Aradi Athletikai Klub pénteken este *Szathmáry János* elnöklete alatt választmányi ülést tartott, melyen a házi ügyek elintézése s az atléta bál érdekében szükségesnek látott teendők rendezése után a klub rendes tagok sorába fölvtették: *Vas Gusztáv* főfelügyelőt, *Walder Gyulát*, dr. *Tabajdy Sándor* és dr. *Vishy Pál* orvosokat, *Kovács József* és *Mordca Dénes* aljegyzőket, *Boros Jánost* és *Ludig Györgyöt*, végül a pártoló tagok sorába *Eckhardt Edét*.

## Mangráék fenyegetőznek.

(Támadás Metianu János ellen.)

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, december 20.

A *Mangra* párt tagjainak kedélyállapotát, a püspökség ügyében történt döntés után, érdekesen jellemzik azok a sorok, melyek ma, az aradi tulzó-románok információja révén a fővárosi lapban megjelentek. Az aradi lap, a mikor tudomásul kellett vennie, hogy meg nem erősítését, úgy fakadt ki: „ah van, egy dolog bizonyos: hogy *Hamsea sem lesz aradi püspök*.” És hogy ez a jóles beteljen, úgy látszik, a *Mangristák* is lehető- és lehetetlen eszközt igénybe akarnak venni.

A „Független Magyarország” mai száma közli:

„Aradi levelezőnk következőket írta nekünk, a tulzó román párti forrásból nyert sülés alapján: *Mangra* Vazult a választó hogy az ellene intézett támadásokkal neki elégtételt szerezzen újból meg választani püspöknek. A választás eredménye kihirdetése után *Mangra* rögtön le fog menni s a törvény értelmében a metropolita vagy helyettese új választást fog rendelni. *Mangra* másodszer minden bizonynyal *Ciorogariu* az aradi szeminárium igazgatóját fog választani. Ha *Ciorogariu* előre jelez, nem akarja a püspöki méltóságot elfogadni, úgy *Mangra* pártja *Filaret Musta*, karánsebesi archimandritát fogja megválasztani. *Mangra* hívei az utolsó két nap alatt arról értesültek, hogy a *Hamsea*-párt kétszáz ezer koronát akar kölcsönképen felvenni, hogy a sajtót és az egyes zsinat-tagokat megnyerhesse a maga részére. Ezzel szemben a *Mangra*-párt elhatározta, hogy a többség tagjainak esküjét veszi ki arra nézve, hogy *Hamseára* soha sem fog szavazni.

A *Mangra*-párt a vezér bukását egyenesen *Hamsea* és *Metianu* intrikáinak tudja be s azért minden erejéből azon fáradozik, hogy *Hamsea* ezuttal még kevesebb szavazatot kapjon, mint az első választásnál. Tény az, hogy a román vezetők *Hamsea* erőlködését nem jó szemmel nézik: igen sokan hívei közül úgy vélekednek, hogy *Hamseának* bele kellett volna nyugodnia a zsinat döntésébe, mert a *Mangra* ellen folytatott küzdelmével meghurcolta az egyházat, kitette az aradi gör. kel. zsinatot annak, hogy a kormány utján a felség dezavualja és meggyanusítsa, hogy egyházi ügyei ellátása körül nem az egyház érdekei szerint járt el.

*Mangra* hívei ilyen formán egész nyíltan agítálnak *Hamsea* ellen s kevés az olyan ember, aki hitelt ne adna a jól ismert román vezetőknek. De *Mangra* pártja le akar számolni *Metianu* érsekkel is. Nemsokára broszúrben fogja közzé tenni *Metianunak* Aradon töltött éveinek ama munkálkodását feltüntető eredményét, mely

szerint az érsek püspök korában állítólag sok visszaélést követett el az egyház és erkölcs nagy kárára. A könyv botrányos dolgokat fog napvilágra hozni.

Akármilyen nagyhangú és rettenetes ez a fenyegetés, egyelőre mondható: több piskolódás már aligha merülhet föl ezután, mint a mennyit Mangia megválasztása és az ő pártja részéről eddig fölkevert. Ha a Mangristák ezt folytatni akarják, akkor őket illeti a vád, a melyet az érsek szemére vetnek, hogy „meghurcolja az egyházat.” De viszont éppen az, hogy a Mangra-pártiak ilyen eszközökhöz kapcsolnak, azt mutatja: úgy látszik Hamsea Ágostonnak mégis jól áll az ügye.

## Ingyen kenyér.

— A legújabb adományok. —

Arad, december 20.

A kenyér-kérők száma egyre szaporodik. Ma *négyszáznál is több* jelent meg a Szabadság-téri helyiségben, a hol a megnyitás óta ma volt a legmozgalmasabb nap.

A kenyérosztóknak tehát erősen feltárgaljuk a dolguk. Tapasztaljuk, hogy minden nagyobb arányban mutatkozik a moruság, de viszont örömmel jelentjük, hogy az inség arányában az általános jótékonyosság is emelkedik. A azt mutatja, hogy társadalmunk fokozódó érdeklődéssel viseltetik emez irgalmas misszió iránt.

Szinte azt mondhatnók, hogy a közönség irgalmasság nagy ötvös-műhelyésszeforrott egy szívvé, hogy egyúttal a szenvedőkkel és együtt örövend az örvendőkkel.

mai adományok közlését azzal a *corona 8 filler* kimutatásával nyitjuk, mely az ingyen kenyér céljaira taly befolyt összegből maradt vissza. Ezt összeget eddig egy betéti könyvecskén *institúris* Kálmán polgármester őrizte, utalta ki a kenyérosztó bizottság kezésére.

Nagyobb adományt kaptunk ma az *Aradi szalma-anyag gyártól*, a mely ötven koronával segít az éhezők nyomorán. *Steinhardt Mór dr.* tb. városi főügyész, *Vetsey Jenő* arad-csanádi vasuti tisztviselő és *Rosenfeld Herman* tíz-tíz koronát küldött a egy névtelen adakozó nyole koronát.

*Glück Károly* gyűjtőívén újabb a következő adakoztak: *Keresztes Gyula dr.* 20 korona, *Stoll Béla*, *Rosszi Mari*, *Priegl István dr.*, *Mülek Lajos dr.*, *dr. Mülek Lajosné dr.* 10—10 korona.

A gyulai kenyérsütőde *Reisner Zsiga* által küldött 9 kenyeret. *Szűcs Antalné* pedig két kenyeret ajándékozott Szt.-Aátal dicsőségére.

Az *Aradi Közlöny* szerkesztőségéhez a mai napon a következő adományok folytak be:

	korona
A múlt évről maradt ... ..	110 08
Aradi szalma-anyag gyár ... ..	50—
Rosenfeld Hermann ... ..	10—
Steinhardt Mór dr. ... ..	10—
Vetsey Jenő ... ..	10—
F. É. V. Ó. ... ..	8—

Összesen: 198 08

Legutóbbi kimutatásunk: 2128 50

Eddigi gyűjtésünk összege: 2328 58

## Esküdtek társasvacsorája.

(Verdiktet a fehér asztalnál.)

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, december 20.

— Esküdt uraim! ...

Délelőtt komoly, ítéletet kérő védő- és vádbeszédek kezdődtek ezzel a patetikus megszólítással, este pedig, fehér asztalnál vidám és kegyetlen szöveccel spékelt fölköszöntők. A tósztok befejezése pedig nem az emberi kor legvégső határa volt, hanem Hombár Mihály jeligeje:

— K. v. f.

Ami annyit jelent: kérem védenzemet fölmenteni.

Annak öröme, hogy a leghosszabb esküdtzéki ciklus, amely alatt nagyapák lettek az apák és aggastyánokká az ifjak, véget ért, az esküdtek ma este a Kánya-vendéglőben kedélyes társasvacsorát tartottak. Nevezetes volt a dologban, hogy a vendéglős maga is tagja volt az esküdtbírósnak. A védők, akik a hosszú ciklusban szerepeltek, szintén jelen voltak az esküdt-vacsorán.

A társasvacsora tele volt derűs epizódokkal. A résztvevők azonnal esküdtbíróssá alakultak s ítéleteket hoztak. Egy részletét lejegyezzük:

*Radó Károly dr.* kéri Kánya Gézá megemlíteni, hogy a társasvacsorán résztvevőknek tiszta bort mérj és hogy az az elhunyt állapot, amely a vacsorán a nyulpecsenye szerepét játszotta, soha a macskafajú emléskével természetes rokonságban nem volt.

Kánya Géza (hallgat.)

*Radó Károly* konstatálja, hogy Kánya, miután tudja, hogy a törvény a hamis esküt öt évig terjedhető szabadság-vesztéssel bünteti, tartózkodik az esküdtől. Kér ennél fogva ítéletet ...

Az esküdtek erre verdiktet hoztak, amelynek alapján hatnál sokkal több szavazattal összeültették a poharakat. Ez volt különben minden verdiktnek refrénje.

A jókedvben az esküdtek bőségesen kárpótolták magukat a ciklus szenvedéséért. A végén már ilyen köszöntők is hallatszottak:

— Éljenek a vádlott urak!

Vaiaki megjegyezte:

— Sajnye de kár, hogy senkit se ítélünk halálra. Most éltethetnénk a halálra ítéltet ...

A vidám esküdtbírósi tárgyalás az éjjeli órákban oszlott szét. Egy nős esküdt ur kezdte az asztalontást, ezzel:

— Megyek haza, különben a feleségem olyan verdiktet olvas a fejemre, hogy az eilen nem lesz semmiségi panasz ...

## HIREK.

### Vitás vasárnapi munkaszünet.

— A kereskedelmi miniszter rendelete. —

Arad, december 20.

A kereskedők nagy bizonytalanságban voltak a holnapi vasárnapi munkaszünet dologában. Az előző években, mintegy két-három éven át, a kereskedelmi miniszter a karácsonyt és újévet megelőző vasárnapon, az ünnepi bevásárlásokra való tekintettel, a munkaszünetről szóló törvény hatályát *felfüggesztette* és megengedte, hogy ezen a vasárnapokon az üzletek egész nap nyitva tarthatók.

Most azonban ilyen rendelet nem érkezett s ezért a kereskedők nem tudták, vajon nyitva tarthatják-e üzleteiket holnap, vagy sem. A rendőrkapitányi hivatalt egész nap ostromolták kérdezősködé-

sekkel erre nézve. A kapitányi hivatal, mint elsőfoku iparhatóság a kereskedőknek azt felelte, hogy a mennyiben semminő miniszteri intézkedés nem érkezik, az előző években kiadott rendeleteket *elő jelentőségüknek* kell tekinteni és azok alapján a hatóság nem fogja korlátozni az üzletek nyitva tartását.

Ugy látszik a fővárosban is ilyen kétséges volt a helyzet, a melynek bizonytalanságát a kereskedelmi miniszter az utolsó pillanatban kiadott rendelettel osztotta el.

A mint fővárosi tudósítónktáviratozza, *Láng Lajos* kereskedelmi miniszter *rendeletet* adott ki, a melyben határozottan kimondja, hogy *ugy a karácsonyt, mint az újévet megelőző vasárnap délután az üzletek zárva tartandók.*

A miniszter tehát az ünnepek előtti vasárnapokra a munkaszünetet *nem függesztette fel, a minnek valószínűleg az az oka*, hogy a karácsony az idén csütörtökre és péntekre esik s a miniszter úgy gondolkozik, hogy addig van ideje a közönségnek a karácsonyi bevásárlást elvégezni.

### A sikkasztó tiszt becsülete.

— Az Aradi Közlöny távirati értesítése. —

Arad, december 20.

Sokat szerepelt az elmúlt években *Lükő Barna* neve, aki százados volt a szegedi 5 ik honvédszázadban.

A volt százados a hadgyakorlatok alkalmával 800 forintot sikkasztott az ezred pénztárából és ezért a hadbírósság kilenc havi börtönre ítélte.

Lükő Barnáról azóta senki sem hallott semmit, mignem ma egy olyan cselekedete révén kell újra megemlékezni a sikkasztó honvédszázadosról, mely ha a törvénnyel szemben nem is, de az emberi felfogás szerint rehabilitálja a volt századost. A volt százados a bajtársak iránt érzett szeretetének olyan megindító jelét adta, hogy lehetetlen hinni az egykori tiszt erkölcsi züllésére s lehetetlen elárkozni azt feltételek elől, hogy a volt gavallért uri passziói egy szerencsétlen pillanatban készítették csak arra, hogy a hivatalos pénzhez nyujjon.

A Lükő Barnáról szóló híradsz egyébként a következő:

Amióta Lükő Barnát a szegedi hadbírósság kilenc havi fogságra ítélte, semmit sem lehetett hallani felőle. Nagyon kevesen tudták, hogy Lükő Barna kitöltötte büntetését, azt pedig ugyszólván senki sem tudta, hogy Amerikába vándorolt.

Lükő Barna mintegy 10,000 forintnyi váltózsiróban volt tisztársaival szemben. Nehány hónap óta a volt százados rendszeresen, havonként küld 2—300 dollárt Amerikából, leveleiben pedig azt írja, hogy sajnálja azokat a szegény fiukat, kik az ő büne miatt kerültek bajba s hogy őket a hitelezők körmeiből kiragadja, le akarj törleszteni a zsiró-adósságot.

Leveleiben egyben azt is igéri, hogy a mint letörlesztette a váltózsirót, az ezredpénztárból elsikkasztott összeget is meg fogja küldeni.

— **Személyi hírek.** *Hóór Mór*, műegyetemi tanár, a *Ganz-gyár* igazgatója egy villamos vállalkozás ügyében ma Aradra érkezett. — *Barát Armin*, a „Temesvári Zeitung” szerkesztője Aradon időzik.

— **Karácsony a templomokban.** Már csak három-négy nap választ el a keresztény egyházak legtöbb ünnepétől: a karácsonytól. Krisz-

tus születésének 1902-ik évfordulóján ünnepi istentiszteleteket tartanak a katolikus, református és evangélikus templomokban s ezeknek sorrendje a következő: a Kőlcsey-utcai katolikus templomban kedden reggel 6 órakor lesz az utolsó zenés *orate*. Szerdán éjjel 12 órakor az *éjféli mise*, melyen Csák Ciriák dr. rendfőnök fog pontifikálni papi ászisztenciával: Ünnepe első napján a *pásztor-mise* után reggel 8 órakor szent beszédet mond Székely Polikárp, a fél 10 óras mise előtt pedig Brogyányi Kázmér. Tíz órakor zenés nagy mise lesz, melyet a rendfőnök celebrál, fél 12 órakor a szokásos csendes mise. Másodnap reggel a nyolc órai misén Monay Ferenc, a tíz órain pedig Supka Béla házfőnök fog prédikálni. Ünnepe harmadik napján délelőtt négy istentisztelet lesz, melyeken Brogyányi Kázmér, Zárkóvy Bonifác, Székely Polikárp és Novák Adorján fognak szentbeszédet tartani. — A református és evangélikus templomokban Csécsi Imre és Uray Sándor, illetőleg Frint Lajos lelkészek tartják az ünnepi istentiszteletet.

— Az pénztártiszti állás. A tanács mai ülésén foglalkozott a város pénztári hivatalának egy új pénztártiszti állás szervezésére vonatkozólag tett előterjesztésével. A tanács az előterjesztést véleményezés céljából a pénzügyi bizottságnak adta ki.

— Jóka beteg. Jóka Mórt, a koszorus költőt, bátyja elhunytának híre annyira lesújtotta, hogy maga is beteg lett. E miatt nem utazhatott el Pápára, a temetésre azonban a következő felirású koszorút küldötte: „Szeretett, felejtethetetlen bátyáknak: Móricz és Bella.“

— Előléptetés az Osztrák-Magyar Banknál. Mint értesülünk, Mawrer Károlyt, az Osztrák-Magyar Bank aradi fiókjának szorgalmas főpénztárosát Nagy-Kanizsára főnökhelyettesé nevezte ki a bank főtanácsa.

— A baptista vallás elismerése. Épp a minap jelentették, micsoda harc volt a fővárosban egy ember koporsója körül, aki katolikus vallású volt, de később áttért a baptista vallásra. Az ilyen jeleneteknek főképp az az oka, hogy a baptista vallás bár némi kedvezésben részesül, még nincs hivatalosan elismerve, pedig a vallás szabad gyakorlatáról szóló törvény megengedi nekik, hogy elismerésüket kérhessék. A magyarországi baptisták egy küldöttsége járt tegnap Wlassics Gyula vallás- és közoktatásügyi miniszternél, hogy megsürgesse hét év óta huzódó elismerésüket. Pichler Győző képviselő adta elő a miniszter előtt a küldöttség kívánságát s hangsúlyozta azokat a hátrányokat, amelyeket az elismerés késedelmissége a baptistáknak minden téren okoz. Kérte, hogy miután az elismerésnek semmi törvényes akadály nincs, oldja meg mielőbb a miniszter a kérdést. Wlassics miniszter válaszában előbbi ígéreteire hivatkozott és kijelentette, hogy bár az iratok a belügyminisztériumból még nem érkeztek vissza hozzá, az ügyet sürgetés nélkül is a legrövidebb idő alatt elintézte volna. Megígérte, hogy az elintézésel nem fog késni.

— Arad egészsége. A város főorvosi hivatalához beérkezett jelentések szerint a közegészségi állapotok ebben a hónapban megjavultak Aradon. A *vörheny* csak öt esetben jelentkezett, a kanyaró-betegségek száma pedig alig egy harmada a múlt havi betegségeknek. Az egészségi állapotok javulására nagy befolyással volt a hideg időjárás, a mely alatt ritkább az érintkezés az emberek között s így kevesebb alkalom van a betegségek elhurcolására.

— Az aradi nemzeti szövetség munkásképző intézménye vasárnap, f. évi december hó 21-én, délután 4 órakor a városháza dísztermében tartja hatodik szórakoztató és szakelőadását. Műsor: 1. Szavaltat. Előadja Farkas Ferenc. 2. Szakelőadás: A szocializmus újabb irányzatai. Tartja dr. Rácz Károly. 3. Monológ. Előadja Sz. Pál Jenő. Gyermekek a terembe nem bocsájtatnak be. Belépés díjtalan.

— Trachoma által megtizedelt honvédezered. Szegedről táviratozzák, hogy az 5-ik honvédegyalozzeredben veszedelmes mérvben lépett fel a trachoma. A 16-ik század legénysege 13 főre apadt le. A legényseget százanként szállítják a félegyházai trochoma kórházba.

— Karácsonyfa-ünnepély az árvaházban. A városi árvaházban a karácsonyfa-ünnepély f. hó 23-án, kedden délután 5 órakor lesz. Az árvák éneke és szavalása után Simay István igazgató választmányi tag ünnepi beszédet tart s ezután az igazgató-választmány nőtagjai kiosztják az árvák között a Jézuska ajándékait. Ez alkalomból az érdeklődő közönséget lapunk útján is meghívja Balázs Ferenc, árvaház-igazgató.

— Iparhatósági megbízottak választása. Az aradi kereskedők és iparosok holnap, vasárnap délelőtt 11 órakor választják a jövő évre iparhatósági megbízottakat és pedig az aradi iparhatóság mellé 20-, az aradjárásí főszoftgábiróság mellé szintén 20 megbízottat és két-két póttágot. A választás a városháza földszinti kistermében lesz s azon szavazati joggal bírnak azok az iparosok és kereskedők, akik legalább 30 korona állami adót fizetnek.

— Fehér karácsony lesz. A szegedi Meteor, kinek időjósítása eddig nagyszerűen bevált, azt jelenti ma, hogy fehér karácsonyunk lesz, hóval és újabb hideggel. Az érdekes jóslás pedig így hangzik:

A 15-iki csomópont hatása alatt érte el a nagy hideg tényjeg maximális állapotát. Ezután éleinte lassan, majd rohamosan emelkedett a hőmérséklet, úgy, hogy már 18-ikán beállott az általam jelzett olvadákony, majd 19-én a napos idő is. A nap jelenleg tiszta, foltmentes, jó hővezető gázokkal van körülvéve. Ezért a meleg napok tovább is tartanak, amelyek a 21-iki csomópont hatása alatt érik el maximális értéküket, vagyis a már megalapított lényege az időjárásnak fönmarad. E csomópontot követőleg már igen változatosá válik az időjárás. Legvalószínűbb, hogy eleinte szeles, viharos, majd 25-ike körül vagy éppen e napon hirtelen hideg, téliés, majd ezt követőleg újra változó s az is marad pár napig, míg végre a 31-iki csomópont hatása újra bevezeti a harmadik telet. Mert az ideai tél időszakos és erősen hideg részletekből fog még ezután is állani, amint azt már tapasztaltuk is eddig. A 25-iki csomópont hozhat hóesést is, ami a karácsonyi hangulatot csak emelheti.

— Elmebeteg főispán. A nagybecskereki kir. törvényszék ma a hivatalos lapban közlést teszi, hogy jogerős ítélettel Bethlen Miklós grófot, Torontálmege főispánját elmebetegség miatt gondnokság alá helyezte.

— Halálozás. Tamasovits József világiosi községi irnok rövid, de súlyos szenvedés után 27 éves korában elhalálozott. Elhunytát neje szül. Szalai Janka gyászolja. A megboldogultat a rom. kath. egyház szertartása szerint a község részvétele mellett helyezték örök nyugalomra.

— Letartóztatott vármegyei tisztviselő. Kaszáról táviratozzák, hogy a rendőrség letartóztatta Dobró László vármegyei tisztviselőt, aki Abauj-Torna vármegye társadalmában élénk szerepet vitt. Letartóztatására okot az szolgáltatott, hogy Kiskorok Lajos birtokos kárára a forró-encsi takarékpénztárnál csalást követett el.

— Hőgolyóval megdobált katonaság. Loconczról jelentik ezt a nem mindennapi esetet: A hatodik hadtest új parancsnoka, Mertens báró altábornagy, a ki már hetek óta szemlét tartott kerületében, tegnap Losouca érkezett, a 25-ik gyalogezred megvizsgálására. A pályaudvaron diszszázad várta zászlóval és zeneszóval. Egy sereg ifju már a zászló átadásakor tüntetett a Gotterhalte ellen. A miker a hadtestparancsnok kilépett a pályaudvarról, a zenekar újra eljátszotta a Gotterhalte-t, a mire a tüntetők hólabdával dobálták meg a zenekart. Egy hőgolyó az ezred segédtisztjét találta. A város polgármes-

tere és a főkapitány mentegették az esetet a hadtestparancsnoknál. A megye főispánja pedig levelet irt az ezred parancsnokának, a kivel tudatta, hogy szigorú vizsgálatot rendelt el s ígérte, hogy a tüntetők vezetőit meg fogják büntetni.

— A hitoktatás eltörlése. A württembergi képviselőházban a szociálisták a népiskolai törvény revíziójáról szóló törvényjavaslat tárgyalása alkalmával indítványt adtak be, hogy a vallásoktatást töröljék a népiskolai tantárgyak közül és avval indokolták, hogy a vallás oktatás lenyűgözi az összes többi tárgyakat és hogy felekezeti izgatásokra használják fel. Az indítvány szerint a népiskolában elég az „erkölcs-tan.“ Négy órai vita után az indítványt 62 szavazattal 7 ellenében elvetették. A néppárt zöme taktikai okokból előnyösebbnek találta, hogy egyelőre a vallásoktatás mellett szavazzon, míg az egyház és állam szótválasztása nincs törvénybe iktatva. A kormány nevében Weissáker dr. kultuszminiszter kijelentette, hogy a vallásoktatás mint eddig, ezentul is a népoktatás középpontja marad.

— „Üdvözlét Szibériából.“ Szibériában a vasutakkal együtt a képes levelezőlapok tartottak hatalmas bevonulást. Bécsbe most érkezett az anizsz a legfőbb Szibériából. Elég kedves hangzik az „Üdvözlét Perimből, Tobolszkból, T. vagy Jekaterin oszlávból.“

— Lenau-émlék. Stuttgartból írják, Eszlingen város megbizta Kiemen stuttgarti rász Lenau szobrának elkészítésével a sz. panorama-uton, a sevachi kastélyhoz v uton állítják fel.

— Kamasz-szereltem. Olyan ez a történet amelyet most az élet produkált, mintha val fiatal, rossz novellista csinálta volna. Darmból jelentik, hogy Busch Lajos a majna furti gimnázium nyolcadik osztályának taggyonlotta magát kedvesével, Bardorffné Dyckerhoff Lili asszonnyal együtt. A fia, ber, akinek családja régóta ismeri a Dyckerhoff-családot, az angol nyelvre tanította kezűk szonyt, aki férjétől elváltan él. A háshelyesztendő asszony a gimnázista diáknak és a kedvese lett s amikor a gimnázium igazgatója megtudta a dolgot, kérdőre vonta Busch-t. Ez annyira fölizgatta Busch-t, hogy szüleinek levelet irt, hogy megöli magát. Az asszony szintén levelet irt barátjának, akinél lakott, hogy kedvesével együtt közös elhatározásból megválnak az élettől.

— Razzia. Az aradi rendőrség ma éjjel az egész város területére kiterjedő razzia-t tartott. Este 10 órakor indult el a városházáról a rendőrszemélyzet, az összes rendőrtisztviselők, detektívek, kerületi biztosok s a szolgálatban nem levő rendőrök, összesen negyvenötén.

— Inspekziós hölgyek. A szegénytanulók konyhájában a jövő héten Hegedüs Lászlóné és Wadowszky Gusztávné urnők, Heinrich nővérek és Babó Dusi urhölgyek fognak felügyelni.

— Automobil a francia vasutisneken. Párisból írják: Az automobilizmusnak a vasuti közlekedés körében való meghonosítása iránt tett kísérletek Franciaországban, Berlinben, Württembergben és Svájcban szép eredményekre vezettek. A francia északi vasut creil-beauvais-i vonalon már közlekedett egy posta automobil, de a mechanikusok nem akarták a szolgálatot végezni, ezért a közlekedés abbanmaradt. Most a páris lyoni vasutársaság tesz nagystílu kísérletet egy Gardener Leopoldet rendszerű új szalonkocsi automobiljal. A kocsi hossza 17 méter és hegyben végződik, hogy a levegő elmentálása, minimálisra szállíttassék le. A hajtószerkezet a kocsi elején van és két méter 50 centiméter hosszú. A motor 220 lóerejű és petroleum hajtja. Az új kocsihoz csak egy mechanikus szükséges, a ki a kocsit dirigálja. A waggonban öt kupé van, s mindegyikben hat üöhely. A szalonkocsi óránként 100 kilométer gyorsasággal megy.



— **A negyedik templomról.** Világosról jelentő tudósítók: A világosi templom-betörés negyedik tettese, Herceg Juon is kézre került. A csendőrség ma elfogta Herceget, a ki most a világosi kir. járásbíróság börtönében ül többi társaival együtt.

— **Betörés egy fűszerüzletbe.** Az éjszaka folyamán Nádor Tódor Edelspacher-utcai fűszerkereskedésében ismeretlen tettesek betörték s onnan fűszerárukat: pálinkát és tojást loptak el. A bűntettet bejelentették a rendőrségnek, amely keresi a betörőket.

— **Magyar név.** Kiskoru Kronstein Károly aradi illetőségű ugyanottani lakos családi nevének „Marót“-ra és kiskoru Kästenbaum Béla aradi illetőségű ugyanottani lakos családi nevének „Fai“-ra kért átváltoztatását a belügyminiszter megengedte.

— **Birtokcsere.** Nyíri Csátár és neje Szücs Mária eladják az aradi 245 sz. tjkvben felvett Vesselényi-utcai 18 sz. házat 5600 koronáért Dudás Pál és neje Suciú Zsófiának. Drágán Aron és Argyelán Julianna eladják az aradi 8813 sz. tjkvben felvett szántót 1000 koronáért Sebke Antal és neje Gal Katalinnak.

— **Adakozás.** Stern Vilmos és családja a Werner Ferenc ravatalára szánt koszoru megváltása fejében 10 koronát adományozott lapunk útján a népkönyha javára. Rendeltesítési helyére juttattuk.

— **Jótékonyok.** Az elmúlt héten a következő alkü emberbarátok voltak szívesek a népkönyhára adományokat küldeni: Vajda Lajosné 40 Grimm A. Józsefné, Jellinek Józsefné, Basch J. özv. Inkei Emilne, Széchényi Kázmérné 10—10 koronát, Névtelen, „G. S.“ 10—10 ft, Stengl Ignácné urnó (Kis-Pereg) 4 kor. 10 kgr. rizst, 10 kgr. darát, Kintzig János urnó egy zsák burgonyát és egy zsák babot.

— **Elnökség.** A szegénytanulók számára a hétköznapi adományokat vették: Neuman Testk egy zsák lisztet; Vajda Lajosné két zsák burgonyát, 13 kgr. zsirt, 5 drb. oldalast, Kintzig János egy zsák burgonyát, egy zsák babot, Pohl J. 10 kgr. kocka cukrot. Fogadják a nemeslelkű emberek ezuton is hálás köszönetemet. Özv. Hau-Károlyné ezredesné, egyesületi elnök. — Az nevezett nemesszívú urak és urnók szívesek az aradi 1848—49-es agg és szegény honf. részére a beköszönő ünnepekre segélyképpen inyi küldeni és pedig Neuman Dániel, Széchényi Kázmérné az „Aradi Közlöny“ útján, Reisinger J., Magyar Ferenc, Glück Károly 10—10 Somogyi-féle IV-ik oszt. leányiskola növendékei Scheffer Henrik és Geller J. 2—2 kor., Egy ágát meg nem nevező 10 kor. és Gron Terka 1 koronát. Az aradi honvédegylet ezuton is a leg-hálásabb köszönetét nyilvánítja az adakozók iránt. Simay István, elnök, May Soma, jegyző.

— **Mindenki tudja meg,** hogy a legbiztosabb szer különféle gyermekbetegségek (vérszegénység, angol kór, sápkór, skrofulózis, tüdővész) keletkezésének elhárítására a Zoltán-féle csukamájolaj, mely teljesen szag- és íz nélküli, tapereje nagy és könnyen emészthető. Üvege 2 kor. a gyógyszerárakban.

— **Ma este 10 óráig** nyitva Porter Vilmos Nagy Áruháza a Szabadságtéren. Lakonikus rövidséggel ma ezt adja hírül az a cég, melyet a most hullámozó karácsonyi szezonban általános érdeklődéssel vesz körül Arad város és a vidék közönsége. A gondoskodó törvény a munka napjává tette a kereskedőkre nézve a mai ünnepnapot, de jól van így, mivel ezen napon bevásárlásait teheti az is, akit máskor egyéb teendői gátolnak. Porter főleg olcsóságának köszönheti népszerűségét. Csak az egy koronás osztályt kell megnéznünk, s már is tapasztaljuk, hogy itt a legszebb kriszkindli tárgyak hihetetlen olcsón árusítatnak. A mai nap teljesen fölfegyverkezve találja az áruházat: újból tömördek áru érkezett (épp tegnap este 20 láda); a nagy rend, a fényes újdonságok és a pontos kiszolgálás bizonyára minden látogatót kellemesen fognak érinteni.

— **En nálam!** a karácsonyi külön osztályban mélyen leszállított árak mellett és dus választékban kapható és pedig egy ruha diszszel 133, egy diszes ingblus 68, egy kötény 21. Most az alkalom, ahol mindenki olcsón vásárolhat Nádler Lajos divatruházában Andrassy-tér, 18 szám.

— **Dentolin fog-crème** a legkedveltebb fogszépitő. 1 tubus 50 fill. Vojtek és Weisznál, Aradon.

— **A Rozsnyay gyógyszerár** mai számunkban megjelenő hirdetésére felhívjuk tisztelt olvasóink becses figyelmét.

— **x— Kitüntető** pártfogásban részesíti a közönség mindig Weinberger Ferenc jóhírnevű ékszerész, de most a karácsonyi ünnepek előtt ez különösen észlelhető; de igyekszik is minden évőjét a legpontosabban kiszolgálni és kielégíteni, és így reá szolgál a pártfogásra. Minden, ami csak a szívet és lelket megörvendeztetheti: drága kövek, a legszebb és legolcsóbb ékszerek, ujonságok a legszebb és legnagyobb választékban; a legolcsóbb árakon kaphatók; ajánljuk Weinberger Ferenc ékszerészt a n. é. közönség b. figyelmébe és pártfogásába. Telephon 439.

— **x— Ovakodjunk a házalóktól!** Nagyságodhoz azon tiszteletteljes kéressel fordulunk, hogy ha „Benedictine“ üvegeink kiürülnek, úgy az üvegen található összes címkeket, pecséteteket róla leszedni, vagy legalább is megrongálni méltóztatásuk, mivel ellenkező esetben attól tartunk, hogy ez üvegekbe értéktelen hamisítványok kerülnek és így az esetleges csalásokat elősegíteni méltóztatik. Most napról-napra látunk házalókat, akik az ugynevezett „Benedictine“ likórt ajánlanak, melyek külső csomagolása és felbontása annyira hasonlít az eredetihez, hogy még szakembereket is könnyen megtéveszthet. Kiváló tisztelettel Societé Benedictine de Fél camp, Hans Houtenroth vezérügynök Hamburg.

## Mosolygó kérvények.

(Az aradi tanítók példájára.)

Arad, december 20.

Az aradi tanítók kérvénye, melyben a Weitzer János utcai iskolának templom-utcai, vagy Kazinczy-utcai iskolává való elnevezését kérelmezik: rendszert csinált.

A mai nap folyamán a következő kérvények érkeztek Arad város polgármesteri hivatalához:

A II. ker. Filler-asztaltársaság szegényes nevét megúván, nevének Tallér asztaltársaságra való megváltoztatását kéri.

Több Asztalos Sándor-utcai háztulajdonos a nagyipar iránt való tiszteletből Butorgyáros-utcának kívánja elkeresztelni utcáját.

Máglyás Manó, a Mangra-verő román újságíró, temesvári sikerei után megunta demokrata hangzású nevét, s kéri a polgármesteri hivatal útján a belügyminisztert, hogy Mágnás Manó lehessen.

A Vízvezeték-részvénytársaság derűs kérvénye így szól:

— Több aradi borkereskedő titokban végzett vegyi műveleteire hivatkozva, de az általunk liferált folyadék drágaságára való tekintettel is, azt a kívánságunkat terjesztjük tekintetességed elé, hogy a jövőben Borvezeték-részvénytársaságnak nevezhesük magunkat.

A Buzsák külvárosban lakó szeszgyári hivatalnokok egy kised csoportja hivatkozik arra a szomorúságra, mely lelküket elfogja, ha a búzsák nevet hallják. A szesz, melyben hivatalosan dolgoznak, városrészük nevével ellenkező hangulatra serkenti őket, miért is az a vágyuk, hogy az mától kezdve Vigzacska külvárosnak neveztessek.

Alighogy hírt vették e hazafias mozgalmaknak Sarkadban, rögtön összeállt néhány ottani magyar, s szépen megokolt instanciában azt a kérelmet terjeszti elő, hogy külvárosuknak adassék meg az előjog, miszerint újévtől kezdve ragozhassa magát. Így: Sarkam, Sarkad, Sarka.

Erkezett a polgármesterhez egy dupla kérvény is. A Kiskarika-utca Nagykárolykára, a Félkerék-utca pedig Egészkerékre óhajtja megmásítani nevét.

A nyolcadik és utolsó kérvényt néhány magyar érzelmű román adta be. Ez a kérvény azonban kissé pikáns, s egyáltalában bizonytalan, hogy a polgármesteri hivatal előterjeszti-e a közgyűlésnek. A „Tribuna Poporului“ című román lapról van szó, melynek nevében az olvasók egy része némi izlésteleniséget fedezett fel. Kérk ennél fogva, hogy a nevezett lap ezután csak „Tribuna . . . ului“-nak nevezhesse magát.

A nyolc kérvény sorsáról annak idején értesíteni fogjuk az olvasóközönséget.

## Uj regényünk.

Maurice Montégut: A távollevő.

Az újabb francia irodalomnak egyik legnépszerűbb neve a Montégut-é. Ha erőnek erejével hazai hasonlatot akarnánk használni, a franciák Herceg Ferencének, vagy Bródy-jának neveznék. De ez a hasonlat csak a divatosság dolgában állana meg; mert az irány dolgában alig van hasonlatosság közöttük.

Montégut kedves, vonzó elbeszélő, távol akár a naturalizmustól, akár a fárasztó lélek-analizistól, akár végül a franciás léhaságtól. A párisi életnek egyik mesteri krónikása ő, de abból a párisi világból is, a mely szórakoztat, de nem undorít.

Montégut-nak, a rövid idő alatt nagy-hírűvé lett francia írónak új, s egyik legjobb és nagyszabású regényének közlését kezdi meg a jövő hét során az Aradi Közlöny.

A regény címe:

**A távollevő.**

A magyar olvasóközönség jobbra csak novelláiból, apró, elmés korcolataiból ismeri Montégut műveit. Azt hisszük, kedves dolgot cselekszünk olyasóinknak, a midőn a nagy írónak egyik legszebb regényét adjuk, hű és gondos fordításban, elébe.

A regényben megnyilatkozik Montégut minden írói jelessége: a francia esprit, a szórakoztató, lelket bilincselő elbeszélő képesség, és a finoman leíró tónus. Az új-ságok regény-csarnokaiban hasonló érdekes, abszolút iroralmi becsű munka ritkán lát napvilágot, s örömről szolgál, hogy közönségünk igényeinek ezzel is kedvében járhatunk.

## Szerző a darabjáról.

— A „Karácsony“ első előadása alkalmából. —

Írta: Mátral B. Béla.

Arad, december 20.

Mellőzve a nagy képüsködést, megszólalok, mint szerző azon közönséghez fordulva, mely két évtized előtt nem egyszer méltatott kegyére, melynek tapzai soká zúgtak fülemben s melyet feledni a sors csapásai közepett sem vagyok képesek.

Dramatizáltam a hallatlan Dickens novelláját a „Karácsonyi ének“-et. Dramatizáltam úgy, hogy 30 éves rendezői praxszisom azt egy tökéletesen bevégzett hatásos műnek ismertem el.

De nem vagyok elfogult. Vajon hatásosnak tartottam volna akkor is, ha nem én, hanem más írta, dramatizálta volna?

Ennek a tételnek a kriteriumát kísérlem e sorokban megállapítani.

A darab névtelenül került a Népszínház igazgatójához, ki azt elfogadta s előadásra tüzte ki; névtelenül jelent meg a színház műsora című vállalatban s a fővárosi sajtó egy névtelen művét bírálta el. A bírálat, — tessék utána nézni — általánosan dicsérő volt, egyetlen hirlap kritikusa rántotta le alaposan, no de ez nem ponderál, mert ennek az egynek biztos sejtelmé volt az én szerzőségemről. A darab hatásosságáról azonban meggyőződtem, a Népszínház egyik próbáján, melyre sikerült belépődnöm.

A színészek még akkor nagyon készletlenek voltak, de lelkiismeretes buzgalommal próbáltak, látszott rajtuk, hogy nem unják a vele való foglalkozást. Nos hát színházi ember szemében ez sokat nyom; de arra nézve, hogy a közönség vajon hogyan fogadja majd a darabot tájékoztatást nem nyújt.

Hagyján gondolám, a színészek nem tartják hálátlan feladatnak s ez nekem elég.

Pedig dehogyan elég.

A lehető legszerencsésebben beállított darabnál is a sikert csak az biztosíthatja, ha nem ártalmára, hanem inkább segítségére jön a véletlen. Oh az a véletlen! Lássuk az én darabom véletleneit.

El valahol Londonban egy *Teleky* József nevű színházi ügynök. Ez az ur szállítja egy némelyik londoni színháztól az öt világrész minden irányába a londoni termékeket. Megkértem ezt az urat, értékesítse a *Karácsonyt* valamelyik angol színháznál. Megismervén a darab keletkezési történetét: készségesen kijelentette az én ipszilonos *Telekym*, hogy ezt a tárgyat már feldolgozta egy angol ily címen: *Üzenet a marsból*, s hogy ezt a darabot a Vigszínház meg is fizette.

A kíváncsiság fojtogatni kezdett. „Üzenet a marsból”? Mi lehet az? Kis vártatva megtudtam. Háromszor adták elő a Vigszínház színpadján s a Lipót-város ugy felzudult ellene, hogy le kellett venni a műsorról.

Az igaz, hogy borzalmasan unalmas is volt. Mikor aztán híre terjedt, hogy mire készül a Népszínház, hogy megint csak egy szivtelen dugszdag gazembert fognak végigvezetni a lámpák előtt; a nézőtér perspektívája rögtön kialakult. A lipótvárosi páholybérlek, — vannak vagy 20—25 páholyra valón — tündetőleg otthon maradtak s az én darabom premierjén (ami még soha sem történt meg a Népszínháznál) csak úgy kongott a nézőtér az ürességtől. Ime a véletlen.

Hogy pedig a távollelőknek nem volt igazuk, azt konstatálta másnap a kritika, sőt még az antiszemitaizmussal nem épen vádolható *Borsszem Jankó* egyik tipikus alakja (Csáby Tóni) is megeresztett egy filippikát a távolmaradottak épülésére.

No de végzem. Meglátjuk mit mond hozzá az aradi közönség s mennyire leszek képes interpretálni magam azt, a mit irtam, inspirálva a világirodalom egy hatalmas nagysága által, kinek művén fellelkesültem s kiért ma is lelkesülök, mert enyhülést, vigaszt nyújt.

## TÖRVÉNYKEZÉS.

### Az utolsó esküdszéki tárgyalás.

— Az *Aradi Közlöny* tudósítójától. —

Arad, december 20.

A harminchárom napos esküdszéki ciklus a mai nappal véget ért. Az utolsó ügy, mely az esküdszéket foglalkoztatta, *Kure Gyika* bűnügye volt. *Kure* a vád szerint *Kovaszinczon* *Nikolin* *Mária* korcsmájában összeverekedett egy társával, amikor *Russ* *Mitru*, egy társa közbevetette magát, hogy a két verekedőt széjjel válassza. Ez volt *Russ* *Mitrunak* a végzete, mert a bepálinkázott *Kure* *Gyika*, úgy pofon vágta, hogy az leaset és csizmájával úgy meg-rugdosta, hogy az ettől származott belső sérülések folytán néhány napra meghalt.

Az esküdtbírók tagjai voltak: *Földes* *János* elnök, *Köller* *János* és *Kovács* *Marcell* dr. törvényszéki bírák, ügyész: *Szokolczay* *Lajos*, védő: *Czédly* *Károly* dr. ügyvéd helyettese *Éles* *Béla* dr. ügyvédjelölt.

Az esküdszéki tagjai: *Grumáz* *Gerő*, *Steinfeld* *Lajos*, *Radó* *Károly* dr. *Török* *Márton*, *Márton* *Ferencz*, *Bayer* *Sándor*, *Reisinger* *Sándor*, *Láng* *Győző*, *Teffner* *Ignác*, *Wagner* *József*, *Trutia* *Péter*, *Spielman* *Adolf*. Pótesküdték: *Kolázy* *Károly*, és *Póhm* *János*.

Vádolt a kihallgatása alkalmával nagymérvű ittasságára hivatkozott és azt állította, hogy semmire sem emlékezik. A tanúk igazolták a részegséget, de azt is, hogy vádolt *Russ* *Mitru*t ütötte, taposta; a szakértő orvos pedig igazolta, hogy a halál bekövetkezése ezen ütések folytán beállott belső sérüléseknek tulajdonítható.

A bizonyítási eljárást még délelőtt befejezték. Ezután *Szokolczay* *Lajos* kir. alügyész azt az indítványt terjesztette elő, hogy a tárgyalás elnapoltassék és a fogyatékos vizsgálat egészítették ki. A kir. törvényszék az indít-

ványt elfogadta s a bizonyítási eljárás kiegészítést rendelt el.

§ A Vigszínház tagjainak pöre. A nyáron történt, hogy egy vállalkozó, *Löbl* *Henrik*, a Vigszínház néhány tagját *Liptai* *Károly* közbenjöttével vidéki körútra vitte. A vállalkozó és annak társa most beperelték *Hegedűs* *Gyula* *Tapolczai* *Dezső* és *Vendrei* *Ferenc* vigszínházi tagokat 840 korona megtérítéseért. *Löbl* ugyanis azt állítja, hogy ezen művészek az anyagi balsiker esetén elvállalták az általuk ajánlott *Góth* *Sándor* költségeit. Ezt *Liptai* *Károly* volt hiriapíróval akarja a vállalkozó bizonyítani. Ma már másodizben tárgyalják az ügyet a VI. ker. járásbírósnál dr. *Sándor* *Aladár* bíró előtt, de ma sem lehetett befejezni, mivel a korona tanut *Liptai* *Károly*t megidézni nem lehetett, nem lévén neki itt Pesten bejelentett lakása. Ennélfogva a bíró a tárgyalást jövő évi február hó 4-ére halasztotta.

§ A kikapós patikárius. A budapesti esküdtbírósnál *Zsitvay* elnöklésével ma *Bartalits* *Imre* nyomdász és *Csukás* *Károly* okleveles gyógyszerész vonta felelősségre nyomtatvány utján elkövetett szemérem elleni vétség miatt. *Csukás* *Károly* ugyanis a nyáron „Az arany gyűrű hatása vagy a zárdaszűz titka” cím alatt regényt irt, amelyet nem szánt ugyan művelt családok asztalára, de mindenestre reménykedett a pikáns historia kelendőségében. Ebből a reménységéből azonban csakhamar kiábrándította a rendőrség, amely a szeméremértő irást lefoglalta. A vádlottak kihallgatása során a szerző azzal védekezett, hogy *Zola* *Emil* sem válogatta meg nagyon a kifejezéseit, a nyomdász pedig azzal, hogy ő az „erősebb” részeket enyhített, s a művet sehol sem terjesztette. Az elnök ezután zárt tárgyalást rendelt el, s fölolvastatta az inkriminált irodalmi művet. Tárgyalás végén a kikapós patikáriust felmentették.

## Karácsonyra!

Tisztelettel értesitem a n. é. közönséget, hogy a karácsonyi idényre nagyobb könyvtári vételek és előnyös beszerzések folytán diszműveket, ifjúsági iratokat, mesés- és képes könyveket, óriási választékban, meglepő olcsón árusítok.

Egyben van szerencsém tudatni, hogy f. hó 15-én, hétfőn a Fischer Eliz-féle palota legnagyobb üzlethelyiségében külön

## karácsonyi és ujévi tárlatot

nyitottam, melyben az idej könyvpiac minden ujdonsága, diszmunkák, ifjúsági iratok, és képeskönyvek, a legdivatosabb diszlevél-papírok, mindenféle imakönyvek, emlékkönyvek, karácsonyi és egyéb levelező-lap ujdonságok, gyönyörű, eredeti karácsonyi diszek, levelező-lap albumok, emlékkönyvek és mindenféle disztárgyak rendkívül jutányos áron lesznek kaphatók.

Kérem a n. é. közönséget, hogy mielőtt karácsonyi szükségletét megvásárolná, e tárlatot megtekinteni sziveskedjék, hogy a beszerzés szokatlan előnyösségéről, az óriási választékról és olcsó árakról meggyőződjék.

Kiváló tisztelettel

## KERPEL IZSO

könyv-, papír- és zenemű kereskedése,

Aradon Andrassy-tér 20. sz. (Aréna-épület.)

Ugyan-e cég ajánlja az olvasó közönség szives figyelmébe 60,000 kötetes kölcsönkönyvtárát, melyben minden ujdonság megjelenés után azonnal kapható.

## NAPIREND.

December 21. Vasárnap. Róm. kath naptár: Tamás. — Protestáns naptár: Tamás. — Görög-keleti naptár (december 8.): Pat. — A nap két 7 óra 31 perccor, nyugszik 3 óra 53 perccor. — A hold két 11 óra 55 perccor, nyugszik 11 óra 19 perccor.

Kölcsey-könyvtár. Nyitva van hétfőn, szerdán és szombaton délelőtt 11 $\frac{1}{2}$ —12 $\frac{1}{2}$  óráig; kedden, csütörtökön és pénteken délután 1 $\frac{1}{2}$ —2 $\frac{1}{2}$  óráig; vasárnap és ünnepnapokon zárva. Helyiség: Breklye-muzeum helyisége mellett Hésterem.

Időjárás. A központi meteorológiai-intézetek Aradra küldött táviratai szerint a mai napra a következő időjárás várható: Változékony, szeles, fagypont körüli hőmérséklet, sok helyütt csapadék.

## KÖZGAZDASÁG ÉS KÖZLEKEDÉS.

### Budapesti áru- és értéktársulat.

— Az *Aradi Közlöny* távirati tudósítása. —

Budapest, december 20

Déltőzede. Buzakínálat mérsékelte, vételkedv gyöngye. Nyugodt irányzat mellett néhány ezer métermázsza kerület forgalomba, változatlanul tartott áron. Egyéb gabonafélék változatlanok. Időjárás derült.

Heti behozatal 106,768 métermázsza.

Értéktársulat. Berlin  $\frac{1}{2}$  magasabb, páris változatlan.

Zárás 12 órákor:

Buza 1903. áprilásra . . . . .	7.77— 7.79
Rozs 1903. áprilásra . . . . .	6.75— 6.76
Zab 1903. áprilásra . . . . .	6.24— 6.25
Tengeri 1903. májusra . . . . .	5.77— 5.79
Repce augusztusra . . . . .	11.85—11.95

Zárás 5 órákor:

Buza 1903. áprilásra . . . . .	7.80— 7.81
Rozs 1903. áprilásra . . . . .	6.77— 6.79
Zab 1903. áprilásra . . . . .	6.24— 6.25
Tengeri 1903. májusra . . . . .	5.79— 5.80
Repce augusztusra . . . . .	

Zárás 5 órákor:

	korona
Osztrák hitelrészvény . . . . .	871.75
Magyar hitelrészvény . . . . .	710.75
Leszámitolóbank részvény . . . . .	446 —
Rima-Murányi vasmű részvény . . . . .	468.50
Osztrák-magyar államvasuti részvény . . . . .	678.25
Közuti vasút . . . . .	627 —
Városi villamos vasút részvény . . . . .	327 —

## SZERKESZTŐI ÜZENETEK.

Vidéki tudósítóink gárdáját ujjaszervezzük. Főhívjuk mindazokat, a kik járási székhelyeken, vagy nagyobb községekben laknak és a tudósítói tisztre vállalkoznak, sziveskedjenek ezt velünk sürgősen tudatni. Főszólítjuk egyben eddigi tudósítóinkat is, közöljék velünk, hogy a tudósítói megbízatást továbbra elvállalják-e?

Többeknek. Az utóbbi hetekben több tárcaközlemény érkezett be hozzánk, melyeknek elolvasására ez ideig még nem értünk rá. Azoknak, a kik levélben sürgették a választ, azt üzenjük, méltóztassanak türelmetlenül lenni, sor kerül valamennyire s a melyik jó, meg fog jelenni a lapban.

W. Zs. Arad. Tudomásunk szerint a névnyomtatás iránti kérvényekre nem kell bélyeg.

## Elit kávéház és uri mulató.

Aradváros előkelő közönségének találkozó helye.

Ma vasárnap,

Nagy Károly első aradi népszerű zenekara nagy

## HANGVERSENYT

rendez teljes zenekarával, különösen Dankó-műsorról.

Ezen élvezetes hangversenyre a n. é. közönség számos látogatását kéri

Kiváló tisztelettel: 2099

Löwy Ignác. — Nagy Károly.

# Ingusz I. és fia

könyv és papirkereskedésében Aradon.

## Karácsonyra alkalmi vételek.

Levélpapírok dobozokban. Festékszerekre nyolc és aquarellfestéshez. Képes levelező lapok karácsony és újévre. Emlékkönyvek. Irómappák, képes levelező-lap albumok, gyermekeknek való ajándéktárgyak, képes és meséskönyvek. Ifjúsági iratok

≡ kivételes árszállítással. ≡

## CSARNOK.

### A kreishauptmann leánya.

Írta: Rézény Pál.

(Folytatás.)

#### III.

Magyarországban az újonnan életbeléptetett hivatalos rendszernek kezdetben nagy nehézségekkel kellett megküzdenie. A rendeletek és paragrafusok a virágzó korszakában a nép csak muszájból respektálta a hatalom embereit, mert bennünk a szabadság elnyomásának eszközeit látta, kik a mindent megrendszabályozni akaró erőszakos eljárásaikkal, az amugy is lehangozt kedélyeket végkép elkészerítették.

A magyar ember már elvénél fogva sem akarván hivatalt vállalni, az állásokat többnyire importált idegen nemzetiségű egyénnel töltötték be, kik a néppel legtöbb esetben alig voltak képesek érintkezni. Az ezek folytán keletkezett bábeli zürzavarok rendszeresen a tévedések vigjátékaiá válnak ki magukat. Megtörtént többi közt, hogy tárgyalás alkalmával a tollnok hiányos nyelvismerete folytán a diktált „hétfőn, kedden“ szavak helyett 72 ót írt, a levelbe pedig „sárga színű paripa“ helyett „spárga szívű karika“, íródott. Se szeri, se száma azon nevetséges eseményeknek, melyek a Bach-korszakból adomá képen maradtak fenn napjainkig, a késő utódok mulattatására.

A kreishauptmann is nagyon akadályozta hivataloskodásában a magyar nyelv tudásának hiánya. A városka és a környékbeli nép, — a hivatalos közegeket kivéve — nem értett németül s ha a kerület legmagasabb fórumához fordult szóbeli panaszával, avagy kérelmével, a kreishauptmann ily esetben dalai lámaként nagy bölcsen ült ugyan karosszékében a zöld asztal mellett, de a fél beszédjéből egy kukkot sem értett mindaddig, míg a tolmács fel nem világosította az ügyről. Hasonlóképp a kérelmező is néma halként meresztette szemeit a beszélő kreishauptmannra s várta a tolmács magyarázatát.

A kreishauptmann erősen elhatározta magában, hogy sok bonyodalom kikerülése végett a nép nyelvét elsajátítja. Ez okból felkérte a város főbíráját, lenne oly szives részére egy oly egyént ajánlani, ki őt a magyar nyelv elleméibe bevezetni képes lenne.

#### IV.

Kellemes külsejű, egészen fiatal ember állított be pár nap múlva a kreishauptmann irodájába. Meghajlítva magát, egy levelet nyújtott át, melyben Bakos Márton tisztelőnek kifejezése mellett Füzeséry Gyula urat a magyar nyelv tanítására melegen ajánlja. A kreishauptmannnak megtetszett a korrekt németiséggel beszélő ifjú s már másnap a tanulás kezdtét vette.

Füzeséry vastürelmével és pedagógiai ismereteivel rövid idő alatt a kreishauptmann a magyar nyelv alapelemeibe annyira beoktatta, hogy habár töredékre is, de érthetőleg beszélt. A jó eredmény arra ösztönözte a kreishauptmann, hogy neje s leánya szintén tanuljanak magyarul. Kívánságát a hölgyek örömmel fogadták, annál is inkább, mert a piaci bevásárlásoknál, valamint a családokkal szemben kínos és heszádalmas gesztikulációkkal fejez-

hették ki magukat s e cirkuszi némajátékok reprodukálása, kivált a nyilvános helyeken, nem egyszer hangos derűtséget kellett.

Üzösy tehát megkezdte az oktatást a hölgyekkel is. Szerény magaviselete és megnyerő modora annyira kedvelté tették őt a kreishauptmannék előtt, hogy a messze idegenbe szakadt s minden ismeretségtől elszigetelten élő család benne találta fel legjobb barátját, mivel elszórákozhatott. A rokonszenvet, melyet a fiatalok egymás irányában éreztek, a gyakori együttlét csak fokozta, egy titkos érzést keltve szíveikben.

Paulina és Füzeséry szerelmesek lettek egymásba s habár szóval nem is fejezték ki szívük érzelmét, de elárulta azt az édes mosoly, az epedő tekintet, mit egymásra vetettek. Természetes ennélfogva, hogy a megsokkolt leckeórák is hosszabbakká váltak. Füzeséry a szívélyes meghívások folytán az estéket is rendszeren a kreishauptmannéknál töltötte, érdekes elbeszéléseivel fűszerezve az est óráit. S ha távozott, két csillaggal több tekintett utána a magasból, míg alakja a homályban elnem tűnt.

(Vége következik.)

## Nemzeti színház.

Vasárnap, 1902. évi december hó 21-én:

Bérletszűnet.

Bérletszűnet.

Délután 3 $\frac{1}{2}$  órakor, fél árákkal:

### Casanova.

Nagy operette 3 felvonásban. Szövegét írta: Faragó Jenő. Zenéjét szerette: Barna István.

#### SZEMÉLYEK:

A sátné	Polgár S.	Rendőrönök	Juhász S.
A felesége	Rózsa Lili.	Emilia, neje	Garai Ilonka.
Napoleon	Sarkadi A.	Nánthán	Németh J.
Casanova	Szabó József.	Egy baktér	Füredi J.
Barbarina	Répásy G.	Pompadour	Singhoffor V.
Maral	Bokor Imre.	Heloise	Jeszenszky J.
Marion	Karácsonyi.	Clementina	Szilassy J.
Pietro, kertész	Bejczy Gy.	Udvarmester	Tukorai L.

Kezdete délután 3 és fél órakor.

Bérlét 82. sz.

Páros.

Bete 7 $\frac{1}{2}$  órakor, rendes árákkal:

### Viola.

Eredeti népszínmű 5 felvonásban. Baró Eötvös József „Falu jegyzője“ című regényéből írta: Szigetl József.

#### SZEMÉLYEK:

Viola	Csiky László.	Macskaházi	Győre Alajos.
Zeuszi, neje	Gazdi A.	Vándori	Németh J.
Pista, fiuk	Kley Margit.	Nyúzó, főbíró	Füredi J.
Tengeli	Juhász S.	Keneházi	Tukorai L.
Tengeliné	Pajor Agnes.	Peti cigány	Békés Gy.
Vilma	Gőz A.	Csillag	Békassy Gy.
Réti, alispán	Mariházi M.	Andris	Gózon Béla.
Rétiné	Csigaházi E.	Iczig, zsidó	Sarkadi A.
Akos, fiuk	Ternyei L.	Hajdú	Bokor Imre.

Kezdete este 7 és fél órakor.

## Vasuti közlekedés.

— Érvényes 1902. évi október hó 1-től. —

ARADRÓL		ARADRA	
Budapest felé indul:		Budapest felé érkezik:	
Nagyváradra reggel	5.10	Személyvonat reggel	6.05
Gyorsvonat reggel	9.18	Személysz. tv. reggel	9.10
Személyvonat d. e.	11.20	Gyorsvonat délelőtt	11.54
Személysz. tv. d. u.	4.45	Személyvonat d. u.	3.32
Gyorsvonat délután	4.21	Gyorsvonat este	7.11
Személyvonat este	9.35	Személysz. tv. délután	9.00
Erdély felé:		Erdély felé:	
Személyvonat reggel	6.35	Soborsinról reggel	6.59
Gyorsvonat délután	12.11	Személyvonat d. e.	10.50
Soborsinról délután	2.04	Radnáról délután	2.36
Személyvonat d. u.	4.07	Gyorsvonat délután	4.06
Radnáról délután	7.23	Személyvonat este	8.57
Temesvár felé:		Temesvár felé:	
Személyvonat reggel	6.15	Vegyesvonat d. e.	10.43
Személyvonat d. e.	11.56	Személyvonat d. u.	3.44
Vegyesvonat délután	5.—	Személyvonat éjjel	10.59
Szeged felé:		Szeged felé:	
Vegyesvonat reggel	7.10	Személyvonat reggel	8.35
Személyvonat d. u.	4.11	Vegyesvonat este	7.06
Buda felé:		Buda felé:	
Személyvonat reggel	6.25	Gurahonczról sz. r.	8.08
Vegyesvonat d. u.	12.06	Vegyesvonat d. e.	11.—
Gurahonczról sz. r.	4.36	Személyvonat este	6.58

## NYILTTÉR.\*

### A közelgő ünnepek asztalára

ajánlok

### delikatesz és élelmiszer üzletemből

(Andrássy tér 18.)

Orsovai tokot (nyersen vagy elkészítve.)  
Friss orsovai kaviárt (malosó!)  
Etvagy gerjesztő conserv halakat s egyéb gourmandfalatokat.  
Prágai theasonkát.  
Záray-tormást s egyéb husdelikatesz-szeket.  
Finom sajtokat.  
Friss theavaját.  
Akácmézet.  
Befőttéseket, gyümölcszeket.  
Csemegeszőlőt.  
Teát, rumot, likórt.  
Tokaji aszút, pezsgőket.  
Sherryt, malaga- és madeirabort.

főleg pedig

Finom táldiszítéket az ünnepi asztalra, gourmandbetéket az otthon készült fogások közé.

Olcsó árt, finom izességet s pontos kiszolgálást biztosít

### Záray Géza,

husdelikatesz gyártó és készítő.

# Karácsonyra!

Ha remek választóku karácsonyi ajándékot

## olcsó áron

óhajt vásárolni, úgy tessék karácsonyi tárlatomat megtekinteni, amelyben **alkalmi vételek**, úgy mint **dizsművek, ifjúsági iratok, mesés könyvek, levelepapírok** pompás kivitelben, **mesés olcsó árban** kaphatók.

## Karácsonyfa-diszek

arany- és ezüst-szálak, és egyéb mindenemű diszítési tárgyak.

**Emlékkönyvek**, valamint **képes levelezőlap-albumok** a legegyszerűbbtől a legdiszesebb kivitelig **helyszűke miatt saját beszerzési árban**. Az összes bel- és külföldi **dívatlapok** és **folyóiratok** bérletben és számonként kaphatók.

75,000 kötetes

## kölesönkönyvtáramban

a világirodalom minden jelesebb terméke raktáron van,

Olvasási díj **1 óra 1 korona 20 fillér**, vagy **kötetenként 8 fillér**. A tanuló ifjúságnak **1 óra 1 korona**, vagy **kötetenként 6 fillér**.

Kiváló tisztelettel:

**Krausz Paulin,**

könyv- és papirkereskedő,  
Deák Ferenc-utca 2. sz.

1852

## Szeszűzlet

— December 20. —

Mai jegyzőkönyv: Készült nagyban nyers szesz 118 korona, kicsinyben 117 korona; fűszertől szesz nagyban 118 korona, kicsinyben 120 korona hardó nélkül, per 100 díz 4, beleértve 70 korona fogyasztási adót.  
Készült szesz 1280—15— korona mennyiségű.



A közeledő fűtési idény alkal-  
mából ajánlunk

első rendű szagtalan

## Fűtő kőszenet

100 kiló 3 korona 40 fillér;  
ugyszinte darabos

## Légszesz-pirszenet

(kokszt).

100 kiló 4 kor. 40 fillér.

5 és 10 mm. egyszeri vételnél

árkedvezmény

kétszer mosott, valódi porosz

## kovács kőszenet

100 kiló 4 korona 40 fillér;  
rostált darabos

## bükk-faszén

100 kiló 4 korona 40 fillér;

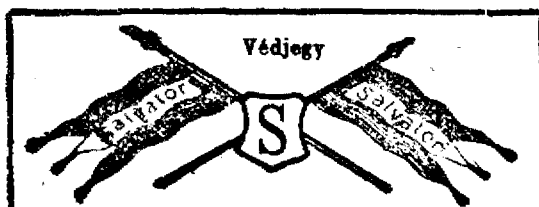
Megrendelések pontos eszközlése és hazaszállítása  
végett félnap időt kérünk.

**KNEFFEL KÁROLY és FIA**

vaskereskedése Aradon.

1693

Telefon szám 139.



Vesebajoknál,  
a hólyag bántalmainál  
és köszvénynél,  
az emésztési és lélegzési  
szervek hurutainál,

a Lithion-forrás

## Salvator

kitűnő sikerrel használtatik. E forrás kiváló tulajdonságai:

Húgyhajtó hatása.

Vasmentes. Kellemes ízű.

Könnyen emészthető.

Első rangú gyógyvíz és diatetikus ital.  
Számos orvosi tekintélyek által különösen  
oly egyéneknek ajánlva, a kik ülő élet-  
módjuk folytán aranyeres bántal-  
makban, hasi passza, máj- és vese-  
ingatósi tünetekben vagy húgy-  
savas vesehomok és vesekövek  
képződésében szenvednek.

Kapható áruházi kereskedésekben és gyógyszerárakban.

A Salvator-forrás Igazgatósága Eszterómon.

Nagy  
Karácsonyi  
vásár!

**HOFFMANN SÁNDOR**

A „fecskehez“

Arad, Színház-épület.

**Blous selymek**

méterje 50, 60, 75, 90 kr.

**Mosó bársonyok**

méterje 70, 80, 90 kr.

**Divat flanelek**

méterje 25, 38 kr.

**Mosó barehetek**

méterje 19, 24, 30, 40 kr.

**Tennis flanellek**

méterje 19 krtól feljebb.

**Ruhakelmék**

120 cm. széles méterje 35,  
50, 65 kr.

Horgolt

**Berliner kendők**

legfinomabb kivitelben.

Férfi és női

**Alsó trikók.**

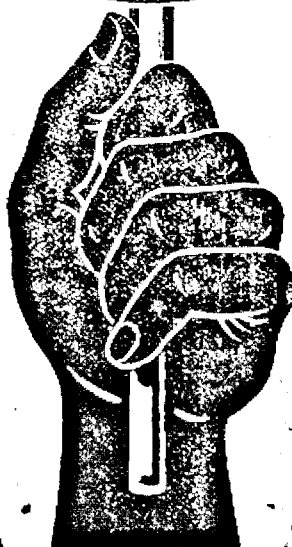
Majdnem ajándék

egy szörme boa

3 ft helyett, csak 1.30

Mintákat franco küldök.

Telefon sz. 10.



## AZ ARADI KERESKEDŐK KÖRE HELYESZKÖZLŐ ROVATA

A kör helyeszközlő-osztályának helyisége  
SZABADSÁG-TÉR 7. I. EMELET.

Hivatalos órák:

Bste 9—10 óráig, vasárnap és ünnepnap d. u. 4—5 óráig.  
Tagok úgy a vidékről, mint helybeliek, naponta fölve-  
stnek.

Az állásközvetítés teljesen ingyenes. A kör tagjai előnyben  
részesülnek. Levélbeli felvilágosítást csak választókégy  
küldése mellett ad a helyeszközlő-osztály.

Keresünk:

Vidéki rőfös- és vegyesáru-üzlet részére a német,  
román s lehetőleg a szerb nyelvben jártas segédet.

Vidéki vegyeskereskedés részére a német és román  
nyelvben jártas, fiatal segédet.

Helybeli fűszer- és vegyesáru-üzlet részére ügyes  
fiatal segédet.

Helybeli biztosító főügynökség részére ügyes. Isme-  
retséggel bíró üzletszerző ügynököt.

Vidéki fűszer- és vas-kereskedés részére a ma-  
gyar- és román nyelvben jártas fiatal segédet.

Vidéki rőfös- és vegyesáru-üzlet részére a román  
nyelvben jártas segédet.

Ajánlunk:

Irodavezetőre alkalmas, önálló mérlegképes köny-  
velőt és magyar német levelezőt, a ki megfelelő tőkével  
jövendelő vállalathoz esetleg társul is lépne.

Egyetemi kvalifikációval bíró intl. egyent magán-  
titkári, gyári, vagy uradalmi pénztárosnak, vagy valamely  
vállalat gondnokául, ki ily állásokban már működött. Ova-  
dékkal rendelkezik.

Elsőrendű nagykereskedő cégnél sok évi gyakor-  
lattal bíró könyvelőt, naponta 1—2 órai irodai foglal-  
kozásra.

A fűszer- és csemege áruszakban teljes jártasság-  
gal bíró intl. ügyes fiatalembert.

Volt aradi idősebb kereskedőt. írásbeli, könyvelési  
munkálatokra, vagy üzleti megbízásokra.

A vegyesáru szakban minden igényeknek megfe-  
lelő segédeket.

AZ ARADI KERESKEDŐK KÖRE  
HELYESZKÖZLŐ OSZTÁLYA.

Klein Sándor,  
titkár.

Keppich Zsigmond,  
igazgató.

A legjobb és legelőnyösebb  
űdítő-ital,  
mely mint semmi más különösen kedvelt és borral, egy-  
malommal vagy sóvízzel szőlővel vegyítve kitűnő ital  
vegylőket ad: a

**MATTONI-FELE**  
**GISSHÜBLER**  
SÁVANYU-ITAL

Élteti a szomjat, hűlt és felfrisít egyaránt. A legjobb  
szer a nyári hőség tikkasztó hatása ellen.

2039

A fűtési idény beálltával minden  
rendszerü

## kályhákat

fa, kőszén és coaks fűtésre,

ugyszinte tüzi-eszközöket, kemence elő-  
téteteket, kályha ellenkezőket, fa-kosara-  
kat, széntartókat stb., a leggyorsabb ki-  
viteltől a legdiszesebbig, nagy választékban  
s legjutányosabb áron ajánl

**Kneffel Károly és fia**

vaskereskedése nagyban és kicsinyben

Aradon, Andrassy-tér 14. sz. Hermann-palota.

Rajzkönyvvel kályháról kívánatra  
kézséggel szolgálunk

Orvosilag ajánlva



## BÉNÉDICTINE

**A legkitünőbb valamennyi likörök között.**

Vigyázzunk mindig arra, hogy az üvegek alján található négyszögletes címken az itt látható vezérigazgató aláírása legyen.

A „Bénédictine“ szó Ausztria-Magyarországon védve van, sőt az ehhez hasonló, összetévesztésre alkalmas nevek is törvényellenesek. 2146

Házalóktól és utánzatoktól óvakodjunk.

*Aradon kapható Éles Ármán, Fejér Gyula és Matzky Károly utraknál.*

**HANS HOTTENROTH, General Agent. HAMBURG.**

# Faix Jaques

**zongorakészítő**

**Aradon, Batthyány-utca 35. szám alatt,**  
**a Kossuth-utczával szemben.**

Ajánlja jól berendezett  
**zongorakészítési műhelyét.**

Karácsonyi ajándék!



Új évi ajándék!

Elvállal és pontosan eszközöl minden e szakmába tartozó munkát, ugyszintén zongora hangolást. Raktáron tart elsőrendű bécsi, hazai és saját készítményű zongorákat, melyeket 6 évi jótállás és versenyképes árak mellett árusít.

Havonkénti bérbeadás jutányosan.

## Karácsonyi vásár!

### Hangszerek árjegyzéke:

- 1 finom hegedű vonóval 4 frt, 5 frt, 7 frt.
- 1 kijátszott régi mesterhegedű 10 frttól 200 frtig.
- 1 egysoros harmonika 3 frt 50 krtól 10 frtig.
- 1 kétsoros harmonika 10 frttól 35 frtig.

**Hangszerek, melyeken bárki, minden tudás nélkül a leg-  
szőbb darabokat játszhatja:**

- 1 Helicon 6 kottával 7 frt 50 kr.
- 1 Intona 6 kottával 14 frt 50 kr.
- 1 Aristonette 6 kottával 17 frt 75 kr.
- 1 Gordonka 10 frttól 50 frtig.

Nagybőgő rézgépezettel, igen finom 38 frt.

**Dobok, cziterák, hurok, tokok, pikulák, flóták, fu-  
volák a legolcsóbb árakban.**

# Streicher J.

**2245 zeneház,**  
**Aradon, Tökölly-tér 1. szám.**

## Ifj. Kopetkó Károly

### Arad,

### Templom-utca Minorita Palota.

Blous selymek

Mosó barchetek

Tennis flanellek

mtrje 50, 60, 75, 90 kr. mtrje 20, 24, 30, 40 kr. méterje 20 kr.

Ruhakelmék 120 cm. széles

mtrje 46, 60, 75 kr.

Mosó bársonyok  
mtrje 70, 80, 90 kr.

Divat flanelk  
mtrje 26, 38 krajókr.

Nagy  
Karácsonyi  
vásár!

Berliner kendők.


Alsó trikók.

**Egyedül valódi angol**

## THIERRY-féle BALZSAM.

Egészség-rendőrileg megvizsgálva és jóváhagyva.

Az üvegek felszerelése kereskedelem-törvényi minta-védelem alatt áll.



Allein echter Balsam  
von der Schutzengel-Apotheke  
in Prag  
A. Thierry in Prag  
Ung. Pat. 100000

Ezen Balzsam belsőleg és külsőleg is használ: 1. Hasonlíthatatlan hatású gyógyszer a tüdő és mell minden betegségénél; enyhíti a hurutot és megszünteti a kiköpést, eltávolítja a fájdalmas köhögést s meg ilyen időt bajokat is meggyógyít. 2. Kitűnő hatása van torokgyulladásnál, rekedtség-nél, a nyak bármely bántalmánál stb. 3. Alaposan megszüntet minden lázt. 4. Meglehetőn gyógyítja a máj, gyomor és a belek minden betegségét, különösen gyomorgörget, kólikát és hasragást. 5. Gyenge hashajtó és tisztító hatású, tisztítja a veséket, megszünteti a hypochondriát és buskomoragot, erősíti az étvágyat és emésztést. 6. Kitűnő szolgálatot tesz fogfájásnál, odvas fogaknál, szájpénésznél, minden fog és szájajánál, megszünteti a febfüggést s a száj és gyomor rossz szagát. 7. Külsőleg kitűnő gyógyszer minden febre, akár régi az, akár új, sérülésekre, orbánczra, pattanások, füstulák, szemölcsök, égési sebekre, megfagyott tagokra, ruh, kosz s kitérésre, leipattogzott és érdes kezekre stb., megszünteti a fejfájást, zugást, szakgátást, köszvényt, fülfájást stb. Jól vigyázzon mindenki a fenti zöld apacza-védjegyre — Hamisítás ellen a legbiztosabb óvszer a gyáramból való direkt megrendelés. A szállítás csak a szabadalmazott eredeti dobozokba: 12 kis vagy 6 dupla üveggel történik. Ausztria-Magyarország minden postaiállomásra bérmentve 12 kis vagy 6 dupla üveg 4 korona, Bosznia és Herzegovinába bérmentve 12 kis vagy 6 dupla üveg 4 korona 60 fillér, 12 kis vagy 6 dupla üvegnél kevesebb nem szállítatik. — Székküldés csak a pénz előre beküldése vagy az összeg utánvétele mellett.

**Miért szenved?** mikor biztos gyógyító hatásra van kihatás még a legrégebbi sebeknél is a

**Thierry A. gyógyszerésznek egyedül valódi**

### Centifolia-kenőcse

használatánál, amely által majdnem minden alkalommal még a fájdalmas és veszélyes műtétek vagy amputálás is elkerülhetők és utóérhetlen nagy a sebek gyógyításában, mint a fájdalom enyhítésében is. A valódi Centifolia-kenőcs használható: gyermekágyas fájó mellre, tejfolyás megakadásánál, mell-megkeményedés, orbáncz, minden idült bajoknál, sebes lábak vagy tagokra, sebek, sófolyás, dagadt lábaknál, sőt csontszűknél is: ütés-, szúrás-, vágás-, zúzás- és lösebeknél; minden idegen anyag, mint: üveg vagy faszilánk, homok, seret, tövis stb. kiszívására; mindenféle dagasztatok, kelesék, támadások, pokolvar, sőt rakhajnál is: gilisztá ellen, körömméreg, pürsenés, sebes lábak, mindenféle égési sebek, fagyos tagok, a beteg fekvéstől fáradt tagjaira, nyakdagaszt, a vér betegségei, fülfolyás, gyermek-ötvar stb. bántalmak ellen. Két tégelynél kevesebb nem küldetik: a szállítás csak az árak előlege beküldése vagy utánvét mellett történhetik. Két tégely ára szállítólevéllel, portó és csomagolással együtt 3 korona 60 fillér. Számtalan elismerő-levél áll rendelkezésre. Mindenkül övátik a hatástalan hamisítványok vásárlásától s tessék ügyelni, hogy minden tégelyre a fenti védjegy és a cím: „Schutzengel Apotheke des A. Thierry in Pragrad“ beégetve legyen.

A gyógyhatásukban utóérhetlen eme két szer a romlásnak bíncs kitéve, hanem ellenkezőleg, minél régebbiek, annál jobb és hatásosabbak lesznek, sem a hideg, sem a meleg által nem szenvednek és azért bármely évszakban szétküldhetők. Legtöbbszörre már az orvos megérkezéseig is segítenek, nagyon természetes, hogy sohasem szabad hamisítványokat, vagy pedig más értéktelen és hatás nélküli ugynevezett pótezereteket használni, amelyekért a pénzt hiába dobják ki, hanem csakis ezen két régen jónak elismert, valódi, olcsó, megbízható és mindamellett teljesen ártalmatlan világírú szer kell vásárolni, amelyeket minden családban minden előfordulható esélyre készletben kell tartani. Ahol pedig ez a szer a valódiság minden kellékével ellátva nem volna kaphatók, úgy kérjük azokat közvetlenül

**Thierry (Adolf) gyógyszerésznél Limited „Schutzengel Apotheke“ Pragrad bei Robitsch-Sauerbrunn**  
egrendelni.

Központi raktár: Budapest Török J. gyógyszerárban, Zágráb Mittelbach S. gyógyszerárban, Bécsben C. Brady gyógyszerárban. 2192

**Minden vevő**

Bármilyen csekély összegért is vásárol, kap egy

**életnagyságu**

50/60 cent. művészi kivitelű

**Brom Platyin képet**

3 korona megtérítése mellett

**ZIMMERMANN és EISELE**

ezégnél.

Diszmu. férfi-divat és karácsonyi játék áruház  
a „Zöld papagájhoz“.

1671

**Minden vevő**

Sokoldalú kívánalmaknak megfelelően — tekintve, hogy szállításokat házi szükségletre **hizlalt baromfi és vadból** nem vállalhatunk, — az alanti cégeknél elárúsító helyeket nyitottunk és kérjük a n. é. fogyasztó közönséget rendeléseit **csakis ezen helyekre czimezni.**

Tejjel hizlalt, vágott, kizsigerelt, tisztán kopasztott baromfit szállítunk és minden egyes olmozott darabon az elárúsítók által követelhető ár ki van tüntetve.

**Olom (A. B. — Arad) nélküli baromfit vagy vadat kérjük mint nem tőlünk származót visszautasítani.**

Ez alkalommal legyen szabad baromfi trágyánkat (felér a guánóval) a n. é. gazdaközönségnek és virágkedvelőknek különként 30 filléren — nagyobb vételeknél megfelelő árendedménnyel felajánlani.

Ebbeli megrendeléseket közvetlenül hozzánk (459. sz. távbeszélő) méltóztassék czimezni.

*Dürr Gusztáv,  
Dürr Kocsárd,  
Éles Armin,  
Lázár Gyula,  
Ring Zsigmondutóda  
Záray Géza*

Kiváló tisztelettel  
Aradi baromfi-hizlalda  
és  
kiviteli-társaság.

3221

**SANTAL EGER**

gyógyító erejével fölülmulja a külföldi szereket.

Kipróbált, orvosilag ajánlott jó szer. hólyag, csőbajoknál és minden oly esetben, hol az orvosok Santal-olajat Copalvát, vagy Cubebát ajánlanak. A

**SANTAL EGER**

tiszta keletindiai Santal-olaj tartalma miatt meglepő sikeres hatású az ifjúság bántalmánál. Az orvosok kedvelik és rendelik. 1 üveg 3 kor. Vidékre a pénz előzetes beküldése után bérmenive 3.40 kor. Csak a törvényesen védett „Tigris-fej“ védj. valódi. Kapható a legtöbb gyógyszerárban. Pó- és szétküldési raktár: „Mádor gyógyszerár“ Budapest, VI., Váci-körút 17. sz. Kapható Aradon: Földes Kelemen, Rozsnyay Mátyas és Tábor Gyula gyógyszerárban. 2018

**Aradi nyomda részvénytársaság.**

Ajánlja  
kitűnően berendezett és  
jól felszerelt

**NYOMDÁJÁT,**

hol mindennemű nyomdai  
munkák gyorsan és pontosan  
elkészíttetnek.

**Méltányos árak!**

Báli meghívók,  
Tánczrendek,  
Belépti-jegyek,  
Esküvési és eljegyzési  
kártyák,  
Gyászjelentések,  
Üzleti körlevelek,  
Levélpapírok,  
Borítékok, stb. stb.

**Szép kivitel!**





Felvilágosításokat teljesen ingyen ad a  
kiadóhivatal:  
József főherceg-ut 22. szám.  
Telefon szám: 151.

# APRÓ HIRDETÉSEK.

Tudakozásnál kérjük a hirdetés alatt levő számokra hivatkozni.

**Az apró hirdetések előre fizetendők.**

Hirdetések felvételnek a  
kiadóhivatalban:  
József főherceg-ut 22. szám.  
Telefon szám: 151.

szem rovatban minden szó egyszeri beiktatásának ára 4 fillér, vastagabb betűből 5 fillér. — Cselédet kereső vagy cselédnek ajánkozó apró hirdetés 20 szóig 50 fillér, minden további szó 4 fillér. — Hirdetési levelezőlapok 50—60 fillérért és 1 koronáért kaphatók lapunk elárúgó helyein.

**Apró hirdetésekre**  
szolgáló levelezőlapok kaphatók  
**Aradon:**  
**Révész Nándor**  
könyvkereskedésben, Szabadság-tér és Ferray-utca sarkán.  
**Ifj. Klein Mór**  
könyvkereskedésben, Aicél Péter-utca.  
**Kerpel Izsó**  
könyvkereskedésben, Andrássy-tér.  
**Kubina Béláné**  
papírkereskedésben, Hunyadi-utca.  
**Keppich Zsigmond**  
papírkereskedésben, Andrássy-tér.  
**Ozv. Hammerschlag L.-né**  
dohányüzletében, Andrássy-tér.  
**Lészay Sándor**  
dohányüzletében, Andrássy-tér.  
**Kis tőzsdében**  
Templom-utca.  
**Kohn László**  
Waggongyárban.  
**Hoffmann József**  
fűszerkereskedésben, Ferray-utca.  
**Bauer Gyula**  
dohányüzletében, Andrássy-tér.

## Erdélyi fajalma

válogatott 1 klg. 20 kr., II-sod minőségű 15 kr. Kapható Sponner Adolfnál Aradon, Wesselényi-utca 16. szám. 2283

## Kerestetik

egy ügyes pénztárnok, ki az irodai teendőkhöz némi jártassággal bír. — Czim a kiadóhivatalban. 2291

## 16—20 év

közötti művelt leánnyal óhajtanék ösmeretséget kötni. Ajánlatokat „Hivatalnok 22” jelige alatt a kiadóhivatal továbbítja. 5059

## Barna

Óhajtom, és feltétlen discretiót biztosítok. Válaszát kérem. „Fess gyerekek” czimén a főpostára. 5061

## Uraságoktól levetett téli és nyári ruhákat

a legmagasabb áron vesznek.  
Kivánatra bázhoz is megyek. Továbbá használt butorokat is vesznek és olcsó áron eladok. 1928

**Menczer Márton**

Arad, Petőfi-utca 7. sz.

**Jemm E.** szer  
rég elismert **köhögés és**  
**Mell-Czukorkák** **rekedtség**  
ellen.

Engedélyezve 19. 4. 02. sz. 75066. helytartósági határozattal.

**Egy csomag 50 fillér.**  
Kapható Aradon: Földes Kelemen, Hájós Árpád és Rozsnyay Mátyás urak gyógyszerárában. 2119

## Epilepsia.

Aki epilepsiában, ideges görcsökben, vagy egyéb idegbetegségben szenved, kérjen az erre vonatkozó könyvecskét, amely ingyen és bérmentve kapható: **Schwann-Apotheke, Frankfurt a/M.** 1909

Telefon 436.

Ajánlják dusan felszerelt raktárakat

**öntött-vas kályhákban**  
és tüzhelyekben

**Pöhm és Gedeon**  
vaskereskedése 76

Arad, Eötvös-utca és Szabadság-tér sarkán.

**500 forintot** fizetnek annak, aki **Bartilla** fogvizének használatát mellett, üvegje 35 kr. valaha ismét fogfájást kap, vagy a szája büszlik. (Csomagolásért külön 10 kr.) **Bartilla A. Brückner**, (E. Winkler) **Wien**, 19/1 Sommer-gasse 1. Kapható Aradon: **Ring Lajos** Asztalos Sándor-utca 1. sz. G. **Földes Kelemen**, Deák Ferenc-utca 11. sz. gyógyszerárában. — Kérjük mindenütt határozottan **Bartilla-féle** fogvizet. Hamisítványok feljelentői 161 díjaztatnak. 551

## Öregeknek és ifjaknak

hasznos utbaigazításul szolgál a most újból megjelent és számos kiadást ért **Dr. Müller (Med. Rath.) által írott**

**Megromlott ideg-, faj- és nem-rendszer** című könyve, amely jó tanácsokat ad ezen bajok ismertetésére és gyógykezelésére. 1075

Egy korona 20 fillér bélyegeken történt előzetes beküldése esetén bérmentve küldi **Curt Röber Braunschweig.**

Telefon 137. sz.

Legjobb minőségű teljesen száraz I. oszt., 7 láb hosszú

**tölgy szőlőkaró,**  
I. osztályu

**bükk hasáb tűzifa,**  
továbbá mindenféle **tölgy vágott és faragott épületfák**  
a legjutányosabb árakban kaphatók

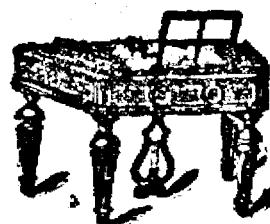
**Herskovitz Jg. és fiai**

1804 cégénél

Aradon, Boros Béni-tér 11. sz.

## NÉVJEGYEIT

rendelje meg az Aradi Nyomda Részvény-társaság könyvnyomdájában.



Pártoljuk a hazai ipart!

Szép és jó munkákért

Páris, London, Stockholm és Budapestben kint tartatva

## Varju Béla

cs. és kir. szab. műhangszer-ipar telepe

Budapest, VIII., József-körút 20. sz.

A székely-tervű és több zenekar és művésztestület szállítója.

Saját készítményű hangszerek, u. m.:

székely-tervű	5 15	Trombiták	4 70
Kijátszott régi hangok	20 1000	Harmonikák	2 00
Fuvolák	3 80	Arisztónok	14 00

Intóna 6 kótáppal 12, valamint mindenféle pengő, vonó és fuvó-hangszerekben.

## Ozimbalmok,

45 forinttól 300 forintig, hat évi jótállás mellett.

Bármilyen hangszerek javítása.

Olcsó árak. Pontos munka. Árjegyzék ingyen és bérmentve. 5064

## Hirdetmény.

A „Tisztviselők fogyasztási szövete Aradon” nevű aradi cég közgyűlése a cég felelősségét s a felszámolást 1901. évi február hó 10-ik napján kimondván, a felszámolás az 1875. évi XXXVII. t. cz. 202. §-ához képest ezennel közzététeik.

Együttal felhívtnak a társaság hitelezői, hogy követeléseiket ezen hirdetmény harmadszori közzétételétől számítandó hat hó alatt érvenyesítsék.

Aradon, 1902. évi december hó 16-án.

Tisztviselők fogyasztási szövete Aradon, felszámolás alatt.

Boros Vida, s. k. Mistéth Sándor, s. k.

## Czimek

bármely ország- és szakmából, ajánlatok szétküldése és üzleti összeköttetések létesítése czéljából (postadíj jótállással) **Rosenzweig József és fia Nemzetközi Czimirodájában** Budapest, V., Nádor-utca 13. sz. 1670  
Prospektus bérmentve.

**Villanyos házi csengő**

bevezetést,

**Villanyos házi csengő**

javitást,

**Villanyos csengő**

évi jókarban tartást,

**Házi telephon**

szerezést szakszerűen és jutányosan készít 1723

**Kalmár József**

villanyműszerész, korékpár és varrogópraktár és javító műhelye

**ARAD, Salacz-utca 2.**

Magy kir. Államv. üzletv. Aradon.

34432—902. I. sz.

## Pályázati hirdetmény.

A magyar kir. államvasutak Arad állomásán lévő pályavendéglő bérletére ezennel zárt ajánlatu pályázat hirdettnék.

A bérlet 1903. évi május hó 1-ével kezdődik és tart ezen időponttól számított 3 éven át, vagyis 1906. évi április hó 30-ig.

A bérleti feltételek a magyar kir. államvasutak aradi üzletvezetőségének I. osztályában a rendes hivatalos órákban megtekinthetők, vagy kívánatra postán megküldelnek, miért is ajánlattevőkről feltételeztetik, hogy azokat ismerik és egész terjedelmükben kötelezőknek elfogadják.

Az 1 koronás bélyeggel ellátott és „Ajánlat az aradi pályavendéglő bérletére” feliratu borítékba zárt ajánlatok lepecsételve 1903. évi január hó 20-án déli 12 óráig alulírott üzletvezetőség általános (I.) osztályánál nyújtandók be.

Bánatpénz fejében 300 korona azaz Háromszáz korona készpénzben, vagy állami letétekre alkalmas értékpapirokban legkésőbb 1903. évi január hó 19-én déli 12 óráig a magy. kir. államvasutak aradi üzletvezetősége gyűjtőpénztáránál Aradon leteendő.

Takarékpénztári betétkönyvek letét gyanánt nem fogadtatnak el. Ezen feltételektől eltérő, táviratilag tett, vagy nem a kitűzött határidőre beérkezett ajánlatok nem vétetnek figyelembe.

Az ajánlatok közt a választás szabadon a bérösszegre való tekintet nélkül történik.

Aradon, 1902. évi december hó 11-én.

A m. kir. államv. aradi üzletvezetősége.

(Üstannyomat nem díjaztatik.)

# MA

## egész napon át

## nyitva!

### Porter Vilmos Nagy Áruháza

a

### Szabadság-téren!

Ajándékok a játék-osztályban.

(Terem hossza 50 méter!)

Ajándékok a diszmü-osztályban.

Ajándékok a női divat-osztályban.

Ajándékok a férfi divat-osztályban.

Ajándékok a cipő-osztályban.

## FÉNYKÉPKEDVEZMÉNY

minden egyes vevő számára!

Az

I

koronás  
osztályban  
feltűnő  
ujdonságok!

I

koronáért  
a legpom-  
pásabb  
ajándék-  
és játék-  
tárgyak!